

Františkovo slovo

č.31

- Papež: Kristus prolil krev pro mého bratra, nikoli pro moje ideje**
- Petrův nástupce: Učit se od dětí misijnímu nadšení**
- Papež kázal o chudé vdově a církvi**
- K cestě do budoucnosti je zapotřebí minulost**
- Papež: Obchod s lidmi a s dětmi je realitou stejně hroznou jako terorismus**
- Církev putující k nebeskému království**
- Římský biskup: Velkoměstská pastorační vyžaduje změnu mentality**
- Petrův nástupce o zasvěceném životě: jeho matkou a hradbou je chudoba**
- Svatý otec: Neopíčit se po médiích hledajících v konfliktech spektakl**
- Papež: Duch zesvětštění je tou nejohavnější zkažeností**
- Náboženská svoboda umocňuje přátelství**
- Máme povinnost odsoudit každé porušení důstojnosti a lidských práv**
- Církev je věrná Duchu svatému, když se nepokouší Jej ohočit**
- Společná naděje neklame, protože stojí na věrnosti Boží**
- Dialog není pouhá konfrontace idejí**
- Tisková konference papeže Františka na palubě letadla cestou z Istanbulu do Říma**
- Papež: moderní otroctví je zločinem proti lidskosti**
- Mystérium Boha lze chápat jenom na kolenou**
- Pouť do Turecka**
- Petrův nástupce: Chudí se nesmějí stát příležitostí k zisku**
- Papež kázal o skrytých svatých**
- Teologie se rodí z naslouchání Božímu lidu**
- Pán rozněcuje oheň naděje, nikoli my**
- Všechno je milost**
- Papež: Církev, která vychází ze sebe, těší Ježíšovou útěchou**
- Poselství papeže Františka ke Světovému dni míru 2015**
- Synoda podle Františka**
- Papež František: Nezpochybňujme základní pravdu o rodině**
- Papež ke klimatickým změnám: téměř jsme vyčerpali čas k jejich řešení**

Výběr a výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Papež: Kristus prolil krev pro mého bratra, nikoli pro moje ideje

Vatikán. „Zachovat svěžest charismat, ctít svobodu lidí a stále tvořit komunitu“ – to jsou tři pilíře, které představil v Klementinském sále apoštolského paláce papež František 350 účastníkům třetího světového kongresu nových církevních hnutí a komunit. Pořádala jej Papežská rada pro laiky, která pozvala ty nejrozšířenější mezinárodní instituty, aby diskutovaly na téma „Radost evangelia je misionářská“. První setkání tohoto druhu se konalo za pontifikátu Jana Pavla II. v roce 1998 a druhé za Benedikta XVI. v roce 2006.

Obrácení a misie jsou ústřední a vnitřně spojené prvky a papež František zdůraznil, že nová církevní hnutí a komunity jsou již dnes ve fázi „církevní zralosti, jež vyžaduje stálou konverzi, která evangelizaci činí úrodnou. První zásadou je *svěžest charismatu*, protože spolu s časem roste pokušení spokojenosti, tedy pokušení „držet Ducha svatého v klínce“.

„Jakmile se začnou bránit určité formy a metody jako takové, stávají se ideologiemi a vzdalují se od reality, která se neustále rozvíjí. Uzavírají se novostem Ducha a nakonec zadusí i samo charisma, ze kterého se zrodily. Proto je třeba vždycky se vracet k pramenům charismat, tak objevíte, jak se vyrovnávat s realitou.“

„»Realita je důležitější než idea« (EG, 231-233) řekl s odkazem na papežskou exhortaci František a dodal spatra, že právě nová církevní hnutí nevytvářela „školy spiritualit“ či „skupinky“, nýbrž hnutí.

„Vždycky na cestě, vždy v pohybu, stále v otevřenosti překvapením Božím, která přicházejí v souladu s prvotní pohybkou onoho zakládajícího charismatu.“

Druhým bodem, který papež rozvedl, se týkal *přijetí a doprovázení* lidí, zejména mladých. „Je třeba si uvědomit – zdůraznil nejprve - že jsme součástí raněného lidstva“ a že „všechny výchovné instance včetně rodiny mají všude na světě tak trochu těžkosti“.

„Dnešní člověk prožívá seriózní problémy identity a s obtížemi přijímá svoje vlastní rozhodnutí. Proto ochotně přijímá podmíněčnost a důležitá životní rozhodnutí deleguje na druhé. Netřeba však podléhat pokušení suplovat svobodu druhých lidí a přitom je vést bez čekání na jejich skutečnou zralost. Každý člověk má svůj čas, jde svým způsobem a je zapotřebí, abychom jej doprovázeli na jeho cestě. Morální a duchovní pokrok, dosahovaný dovoláváním se lidské nezralosti, je zdánlivý a nutně ztroskotá. Lepší je méně, ale bez okázalosti, neboť křesťanská výchova vyžaduje trpělivé doprovázení, které dovede čekat na správný čas u každého, jako to Pán činí s námi. Pán s námi má trpělivost. A ta je jedinou cestou opravdové lásky k lidem a uvádí je do upřímného vztahu s Pánem.“

Další ukazatel, na který poukázal Petrův nástupce, se týkal *společensví*, které je „tím nejcenějším dobrem a pečetí Ducha svatého“. „**»Jednota** – řekl opět s odkazem na Evangelii gaudium – **má převahu nad konfliktem**« (EG, 226-230), protože bratr má větší váhu než naše osobní názory. Pro něho Kristus prolil svoji krev (1 Petr 1,18-19), nikoli pro moje ideje!“

„Opravdové společensví pak nemůže existovat v nějakém hnutí či nové komunitě, pokud se neintegruje do většího společensví, kterým je naše svatá matka církev hierarchická. Celek je nadřazen části (EG, 234-237) a části mají smysl ve vztahu k celku. Společensví pak spočívá také v tom, že společně a jednotně čelí těm nejdůležitějším otázkám.“

Hnutí a komunity – pokračoval papež – jsou povolány spolupracovat, aby přispívaly k léčení ran zasazovaných globalizovanou mentalitou, která klade do středu konzum a přitom opomíjí Boha a podstatné hodnoty existence.

Petrův nástupce: Učit se od dětí misijnímu nadšení

Vatikán. Papež František se dnes ráno setkal v aule Pavla VI. s účastníky misijního kongresu církve v Itálii, který probíhá v Římě a jehož motto zní „Jdi do Ninive, velkého města“. Motto je vzato z knihy proroka Jonáše, který se zdráhal vydat do tohoto města, protože – jak řekl papež v úvodu své promluvy – „zájímalo jej spíše souzení než misijní poslání. Potom však do Ninive jde a všechno se změní: Bůh prokáže svoje milosrdenství a město se obrátí. Milosrdenství mění dějiny jednotlivců a dokonce i národů. A apoštol Jakub říká: »Milosrdenství vítězí nad soudem« (Jak 2,13)“.

„V apoštolské exhortaci *Evangelii gaudium* jsem mluvil o »vycházející církvi«. Misionářská církev nemůže jinak než vycházet, nemít strach potkávat a objevovat novost, mluvit o radosti evangelia ke všem bez rozdílu. Ne proto, abychom vytvářeli proselyty, ale abychom mluvili o tom, co máme a chceme bez vnučování sdílet se všemi.“

„Místní církve v Itálii udělali mnoho - dodal papež spatra. - Každé ráno na mši v Domě sv. Marty potkávám dva či tři misionáře, kteří přicházejí z daleka. Říkají mi: »Pracuji dlouho v Amazonii, působím v Africe...« Mnoho je kněží, sester i laiků *fidei donum*. Máte to v krvi! A to je milost Boží. To si musíte uchovat, nechat růst a odkázat dalším křesťanským generacím.“

„Děkuji vám za to, co pro misie různými způsoby děláte, ať už při *Italské biskupské konferenci*, jako vedoucí diecézních úřadů, řeholníci i laici dohromady. Prosím vás, zasazujte se s nadšením o to, aby misijní duch zůstal živý. S potěšením zde shledávám společně biskupy, kněze a laiky. Misijní poslání je určeno všem křesťanům, nejenom některým. Také dětem, které svými drobnými skutky v papežských misijních dílech vychovávají k misii. Naše křesťanské povolání po nás žádá, abychom byli nositeli misijního ducha, aby nastala opravdová »misionářská konverze« celé církve, jak k tomu nabádám v *Evangelii gaudium*.“

„Italská církev – zdůraznil dále papež – dala misii mnohé kněze i laiky *fidei donum*, kteří se rozhodli svůj život darovat, aby církev rostla na periferiích světa, mezi chudými a vzdálenými. Je to dar všeobecné církvi a národům. Nenechte si ukrást naději a sen změnit svět evangeliem, evangelním kvasem, počínaje lidskými a existenciálními periferiemi. Vycházet znamená překonávat pokušení mluvit jen mezi sebou a zapomínat přitom na mnohé, kteří od nás čekají slova milosrdenství, útěchy a naděje. Ježíšovo evangelium se uskutečňuje v dějinách. Ježíš sám byl člověkem periferie, Galileje, vzdálené centru římské moci i Jeruzalému. Setkával se s chudými, nemocnými, posedlími, hříšníky a prostitutkami a shromáždil kolem sebe skupinku učedníků a žen, kteří mu naslouchali a sloužili. Jeho slovo však přece bylo začátkem dějinného zlomu, počátkem duchovní i lidské revoluce, dobré zvěsti Pána, který byl zabit a vstal z mrtvých. A tento poklad chceme sdílet.“

„Drazí bratři a sestry, zintenzivněte misionářského ducha, misijní nadšení a udržujte ducha *Evangelii gaudium* ve svém nasazení v diecézích, misionářských institutech, komunitách, hnutích a sdruženích a neklesejte na duchu v těžkostech, které nikdy nechybějí, a - znovu zdůrazňuji – začínejte od dětí. V katechezích se má dětem dostávat misionářského cítění. Někdy na nás v církvi také doléhá pesimismus, který hrozí připravit mnohé o evangelní zvěst. S nadějí jděme vpřed! **Mnozí misionáři – mučedníci víry a lásky – nám ukazují, že vítězství spočívá pouze v lásce a životě stráveném pro Pána a bližního, počínaje chudými. Chudí doprovázejí vycházející církve, protože jsou první, které potkává. Chudí jsou také vašimi evangelizátory, protože vám ukazují ony periferie, kde má být evangelium hlášáno a žito.**“

„**Vycházet – pokračoval František - znamená nezůstat v lhostejnosti vůči bídě, válce, násilí v našich městech, vůči opuštěnosti starých lidí, anonymitě tolika lidí, kteří jsou v nouzi a osamocení maličkých.** Vycházet a netolerovat, že se v našich křesťanských městech nachází tolik dětí, kteří se neumějí pokřizovat. V tom spočívá vycházení. Vycházet znamená být tvůrci pokoje, onoho pokoje, který nám Pán denně dává a který tento svět tolik potřebuje:

„Kéž ve vás Pán rozmnoží nadšení pro misie a učiní z vás všude svědky svojí lásky a svého milosrdenství. A Nejsvětější Panna, Hvězda nové evangelizace, ať vás ochraňuje a posiluje ve svěřeném poslání. Já však musím být také misionářem a prosím vás tedy, abyste se za mne modlili. Ze srdce vám žehnám.“

Kázání z Domu sv. Marty

24.11.2014

Papež kázal o chudé vdově a církvi

Vatikán. Je-li církev pokorná a chudá, pak je věrná Kristu, jinak je pokoušena blyštět se »svým vlastním světlem«, místo aby zprostředkovávala to Boží – pronesl papež František během homilie při ranní mši v kapli Domu sv. Marty.

Rozdávat hodně a veřejně je známkou bohatství, které v sobě živí okázalost a samolibost, zatímco darovat i to málo, co lze, nepřitahuje pozornost nikoho než Boha, který je vším, v co se doufá. V evangelním příběhu (*Lk 21,1-4*) o chudé vdově, která před Ježíšovými zraky vloží do chrámové pokladny vše, co má, zatímco boháči dávají velké sumy ze svého nadbytku, poukázal papež František na dvě tendence, které se neustále v dějinách církve vyskytují. Na církev pokoušenou samolibostí a na „chudou církev, která nemá mít jiný majetek než svého Ženicha“, jako ona nemajetná žena u chrámové pokladnice.

„Rád v této postavě spatřuji církev, která je v jistém smyslu tak trochu vdovou, protože očekává návrat svého Ženicha... Má Jej ovšem v eucharistii, ve Slovu Božím a v chudých, to ano, ale čeká přece na Jeho návrat, ne? Toto je postoj církve. Ona vdova nebyla důležitá, její jméno se nevyskytovalo v novinách. Nikdo ji neznal. Neměla

doktoráty. Nic. Nezářila vlastním světlem. Proto v této ženě spatřuji podobu církve. Velká ctnost církve má spočívat právě v tom, že nevyzařuje svoje světlo, nýbrž odráží to, které přichází od jejího Ženicha. Přichází rovnou od Něho. A když během staletí chtěla někdy církev mít svoje vlastní světlo, pochybila.“

*„Je pravda – připustil dále papež – že někdy Pán může po svojí církvi chtít, aby měla nebo si vzala trochu světla, ale myslí se tím, že **má-li církev poslání osvěcovat lidstvo, pak světlo, které jí bylo dáno, musí být pouze to, které obdržela od Krista v postoji pokory.**“*

*„Všechny služby, které v církvi konáme, nám v tom mají pomáhat, tedy v tom, aby se nám dostávalo světla. Služba bez tohoto světla nemá smysl. **Když si církev počíná tak, aby byla bohatá či mocná nebo usilovala o moc, zbloudí, jako se stalo v dějinách mnohokrát a jak k tomu dochází v našem životě, když chceme mít jiné světlo, jež není Pánovo, tedy svoje vlastní světlo.**“*

„Když je církev věrná naději a svému Ženichovi – řekl dále papež František – má radost, že od Něho dostává světlo a v tomto smyslu je »vdovou«, je v očekávání jako měsíc vzhledem k slunci, které vyjde.“

„Je-li církev pokorná, je-li chudá a také vyznává-li svou ubohost, kterou máme všichni, pak je církev věrná. Říká-li církev: »Jsem tmavá, světlo dostávám odtamtud!« , prospíváme. Prosme tuto vdovu, která je zajisté v nebi, prosme ji, aby nás učila být takovouto církví, abychom v životě dávali vše, co máme, a nic si nenechávali pro sebe. Všechno Pánu a bližnímu. Pokorně. Bez samolibosti z toho, že máme svoje vlastní světlo, a v neustálém hledání toho, které přichází od Pána.“

Promluvy

25.11.2014

K cestě do budoucnosti je zapotřebí minulost

Papež František na půdě Rady Evropy, Štrasburk

Pane generální tajemníku, paní předsedkyně parlamentního shromáždění, Excellence, dámy a pánové,

Těší mne, že mohu promluvit na tomto sjezdu významné reprezentace parlamentního shromáždění Rady Evropy, představitelů členských zemí, soudců Evropského tribunálu pro lidská práva a dalších institucí tvořících Radu Evropy. Vlastně téměř celá Evropa je v této aule přítomna spolu se svými národy, jazyky, kulturními a náboženskými projevy, jež jsou bohatstvím tohoto kontinentu. Obzvláště jsem vděčný generálnímu tajemníkovi Rady Evropy, panu Thorbjornu Jaglandovi za laskavé pozvání a za jeho vlídná slova na uvítanou. Zdravím také paní Anne Brasseurovou, předsedkyni parlamentu. Všem vám ze srdce děkuji za úsilí, které vynakládáte, a za přínos, který nabízíte míru v Evropě prosazováním demokracie, lidských práv a právního státu.

Rada Evropy, která letos slaví svoje 65. výročí, je v intencích otců zakladatelů odpovědí na ideální tenzi k jednotě, která se na tomto kontinentu mnohokrát objevuje již od starověku. Nicméně, během staletí častěji převážily partikularistické podněty pojmící se střídavě k různým typům hegemonismu. Stačí si vybavit, že pouhých deset let před 5. květnem 1949, kdy byla v Londýně podepsána dohoda ustanovující Radu Evropy, začínal ten nejkrvavější drásavý konflikt, jaký tyto země pamatují, přičemž rozdělení pokračovala dlouhé následující roky, poněvadž takzvaná železná opona rozřízla tento kontinent na dva od Baltského moře po Terstský záliv. Plánem otců zakladatelů bylo rekonstruovat Evropu v duchu vzájemné služby, který ve světě inklinujícímu spíše k nárokům než ke službě, má být i dnes klíčem k poslání Rady Evropy za účelem míru, svobody a lidské důstojnosti.

Na druhé straně, aby se předešlo tomu, k čemu došlo ve dvou světových válkách minulého století, spočívá upřednostněná cesta k míru v tom, že je v druhých rozpoznáván nikoli nepřítel, se kterým je třeba bojovat, nýbrž bratr, kterého je třeba přijmout. Jde o ustavičný proces, který nikdy nemůže být považován za plně skončený. Právě to tušili otcové zakladatelé, kteří chápali, že mír je dobrem, které je třeba neustále získávat, a které vyžaduje absolutní bdělost. Byli si vědomi, že války se živí úmyslem zmocnit se prostoru a krystalizovat procesy ve snaze je ukončit, a proto naopak usilovali o pokoj uskutečnitelný jedině trvalým postojem zahajování a pokračování procesů.

Takto stvrdili vůli k cestě, když uzrál čas, protože právě čas ovládá prostory, osvěcuje je a proměňuje v řetězec neustálého a nevratného růstu. Vytváření míru proto vyžaduje upřednostňování činů, které ve společnosti plodí novou dynamičnost a zapojují ostatní lidi a skupiny, aby ji rozvinuly a přinesly tak plody ve významných historických událostech[1]

Z tohoto důvodu založili tento stálý organismus. Blahoslavený Pavel VI. několik let poté připomněl, že „samotné instituce, které v právním řádu a v mezinárodním souladu mají funkci a zásluhu hlásat a zachovávat mír,

dosáhnou svého prozíravého cíle, pokud budou neustále činné a pokud budou kdykoli umět plodit a tvořit mír". [2] Je zapotřebí ustavičné cesty *humanizace*, takže „nestačí potlačovat války, zastavovat boje, ... nestačí Mír vnucený, užitek a provizorní, nýbrž je zapotřebí usilovat o milovaný, svobodný a bratrský Mír, který je založen na smíření duší". [3] To znamená vést tyto procesy vpřed bez úzkosti, ale jistě houževnatě a v pevném přesvědčení.

K získání dobra míru je především třeba k němu vychovávat, vzdalovat se kultuře konfliktu zaměřené na strach z druhého, na marginalizaci toho, kdo myslí či žije odlišně. Je pravdou, že konflikt nelze ignorovat či zastírat, musíme se ho ujmout. Zůstaneme-li v něm však zablokováni, ztratíme perspektivu, zúží se horizonty a samotná realita zůstane rozdrobena. Pokud se v konfliktní situaci zastavíme, ztratíme smysl pro hlubokou jednotu reality, [4] zastavíme dějiny a upadneme do vnitřního chátrání ve sterilních sporech.

Mír je bohužel dosud příliš zraňován. Je tomu tak v mnoha částech světa, kde probíhají konflikty různého druhu. Je tomu tak také tady v Evropě, kde napětí nepolevuje. Kolik bolesti a kolik mrtvých je ještě na tomto kontinentu, který touží po míru, ale přece snadno znovu upadá do pokušení někdejší doby! Proto je důležité a povzbuzující dílo Rady Evropy při hledání politického řešení probíhajících krizí.

Mír je však také ohrožován jinými formami konfliktů, jako je mezinárodní a náboženský terorismus, který hluboce pohrdá lidským životem a nevybíravě kosí nevinné oběti. Tento jev je bohužel podporován často nerušeně probíhajícím obchodem se zbraněmi. Církev má za to, že „závody ve zbrojení jsou nejtěžší rána lidstva a neúnosně poškozují chudé". [5] Mír je znásilňován také obchodem s lidmi, jež představuje nové otroctví naší doby, *mění lidi na zboží* a odnímá svým obětem veškerou důstojnost. Nežřídko dále zaznamenáváme, jak jsou tyto zjevy vzájemně propojeny. Rada Evropy prostřednictvím svých komisí expertních skupin plní důležitou a významnou roli v boji s těmito formami nelidskosti.

Nicméně, mír není pouhá absence války, konfliktů a napětí. V křesťanské vizi je zároveň *darem* Božím a *plodem* svobodné a rozumné činnosti člověka, který v pravdě a v lásce sleduje *společné dobro*. „Tento racionální a morální řád se opírá právě o rozhodnutí svědomí lidských bytostí v souladu svých vzájemných vztahů a při respektování spravedlnosti pro všechny." [6]

Jak tedy dosáhnout tohoto ambiciózního cíle míru?

Cesta zvolená Radou Evropy spočívá především v prosazování lidských práv, k nimž se pojí rozvoj demokracie a právního státu. Je to obzvláště cenná práce, jež má mnoho etických a sociálních implikací, poněvadž na správném chápání těchto pojmů a ustavičné reflexi o nich závisí rozvoj našich společností, jejich mírumilovné soužití i jejich budoucnost. Tato snaha je jedním z velkých přínosů, které Evropa nabídla a dosud nabízí celému světu.

Na tomto místě proto cítím povinnost poukázat na důležitost evropského vkladu a evropské odpovědnosti za kulturní rozvoj lidstva. Chtěl bych začít obrazem převzatým od jednoho italského básníka z 20. století Klementa Reborny, který v jedné ze svých básní opisuje topol s jeho větvemi pnoucími se k nebi a chvějícími se větrem, jeho pevný a tuhý kmen a hluboké kořeny vnořené do země. [7] Evropu můžeme v jistém smyslu chápat podle tohoto obrazu.

Během svých dějin se vždycky vypínala vzhůru, k novým a ambiciózním cílům, živena nenasytanou touhou po poznání, rozvoji, pokroku, pokoji a jednotě. Avšak povznesení mysli, kultury a vědeckých objevů je možné jedině díky pevnosti kmene a hloubce kořenů, které jej živí. Zmizí-li kořeny, kmen pomalu chátrá, až odumře, větve kdysi vzpřímené a bujné se nakloní k zemi a opadnou. Tady tkví možná jeden z paradoxů, který je izolované vědecké mentalitě nejvíce nepochopitelný, že totiž k cestě do budoucnosti je zapotřebí minulost, hluboké kořeny a také odvaha neskrývat se před přítomností a jejími výzvami. Je zapotřebí paměť, odvaha, zdravá a lidská utopie.

Na druhé straně – poznamenává Reborna – „kořen je vnořen tam, kde nejvíce je pravdy". Kořeny se živí pravdou, která je potravou a životní mizou jakékoli společnosti, která chce být opravdu svobodná, lidská a solidární. *Pravda apeluje na svědomí*, které nelze redukovat na podmíněnost a které je schopno poznat vlastní důstojnost, otevřít se absolutnu, stát se zdrojem základních rozhodnutí vedených hledáním dobra pro druhé i pro sebe a být místem *zodpovědné svobody*. [8]

Je třeba mít na paměti, že bez tohoto hledání pravdy se každý stává měřítkem sebe samého a svého jednání, čímž se otevírá cesta subjektivistické afirmaci práv, takže pojem lidského práva, které má samo o sobě všeobecnou platnost, je nahrazen individualistickým pojetím práva. To vede k zásadní nevšímavosti vůči druhým a k prosazování *globalizace lhostejnosti*, jež vzniká z egoismu, jako plod pojetí člověka neschopného přijmout pravdu a autenticky žít sociální dimenzi.

Takovýto individualismus ochuzuje lidství a působí kulturní sterilitu, poněvadž fakticky amputuje plodné kořeny, z nichž vyrůstá strom. Z indiferentního individualismu roste kult *blahobytu*, jemuž odpovídá skartační kultura, do níž jsme ponořeni. Máme vsutku příliš věcí, které často k ničemu nejsou, ale nejsme už s to vytvářet autentické lidské vztahy, zakládající se na pravdě a vzájemném respektu. Takto nám dnes před očima vyvstává obraz Evropy raněné mnoha minulými zkouškami, ale také nynějšími krizemi, jimž už patrně není schopna čelit vitalitou a energií, kterou měla v minulosti. Evropy trochu unavené a pesimistické, která se cítí být obklíčena novotami, pocházejícími z jiných kontinentů.

Můžeme se Evropy zeptat: kde je tvoje síla? Kde je ona ideální tenze, která tvoje dějiny oživovala a činila velkými? Kde je tvůj zvědavý podnikatelský duch? Kde je tvá žížeň po pravdě, kterou jsi až dosud s nadšením předávala světu?

Odpovědi na tyto otázky určí budoucnost kontinentu. Na druhé straně, abychom se vrátili k obrazu básníka Rebory, kmen bez kořenů může mít nadále zdání vitality, ale jeho vnitřek se vyprazdňuje a odumírá. Evropa musí přemýšlet o tom, zda její nezměrný humanistický, umělecký, technický, sociální, politický, ekonomický a náboženský odkaz je pouhým muzeálním skvostem minulosti, anebo zda je ještě schopen inspirovat kulturu a zpřístupňovat svůj odkaz celému lidstvu. V odpovědi na tuto otázku má Rada Evropy a její instituce roli primárního významu.

Myslím zvláště na roli Evropského tribunálu pro lidská práva, který je jakýmsi *svědomím* Evropy, pokud jde o respektování lidských práv. Mým přáním je, aby toto svědomí stále více zrábalo nikoli pouhým konsenzem mezi stranami, nýbrž jako plod tíhnutí k oněm hlubokým kořenům, jež jsou základem, na kterém se otcové zakladatelé rozhodli stavět soudobou Evropu.

Spolu s kořeny, které je třeba hledat, nacházet a udržovat naživu každodenním procvičováním paměti, poněvadž jsou genetickým pokladem Evropy, existují také aktuální výzvy kontinentu, které nás zavazují k neustálé kreativitě, aby tyto kořeny byly plodné dnes a mířily k utopiím budoucnosti. Dovolím si zmínit pouze dvě: *výzvu multipolarity a výzvutransverzálnosti*.

Dějiny Evropy nás mohou zavést k tomu, že je pochopíme naivně jako bipolaritu nebo nanejvýš *tripolaritu* (zmiňme dávnou koncepci: Řím – Byzanc – Moskva) a budeme se pohybovat uvnitř schématu, které je plodem geopolitických a hegemonických redukcionismů a v němž budeme interpretovat přítomnost a projektovat se do budoucí utopie.

Dnes se věci takto nemají, a tudíž můžeme legitimně mluvit o Evropě multipolární. Tenze – jak ty, které budují, tak ty, které rozkládají – se vytvářejí mezi mnoha kulturními, náboženskými a politickými póly. Evropa dnes čelí výzvě „globalizovat“ tuto multipolaritu originálně. Kultury se nutně neidentifikují se zeměmi. Některé z nich mají kultury různé a některé kultury se vyjadřují najednou v různých zemích. Totéž se děje s politickými, náboženskými a asociativními výrazy.

Globalizovat multipolaritu originálně s sebou nese výzvu konstruktivní harmonie osvobozené od hegemonie, která, ačkoli by se pragmaticky mohlo zdát, že cestu usnadňuje, nakonec kulturní a náboženskou originalitu národů zničí.

Mluvit o evropské multipolaritě znamená mluvit o národech, které se rodí, rostou a projektují do budoucnosti. Úkol globalizovat multipolaritu Evropy si nelze představovat za pomoci kulové plochy, na níž je všechno stejné a uspořádané, avšak která je reduktivní, protože každý bod je stejně vzdálen od středu. Spíše poslouží obraz *mnohostěnu*, v němž harmonický celek všeho uchovává zvláštnost každé ze svých částí. Dnes je Evropa multipolární ve svých vztazích a tenzích. Nelze myslet, ani budovat Evropu bez důkladného přijetí této *multipolární reality*.

Další výzvou, kterou bych rád zmínil, je *transverzálnost*. Vyjdu ze svojí osobní zkušenosti: na setkáních s politiky různých evropských zemí jsem mohl zaznamenat, že mladí politici se vyrovnávají s realitou z odlišné perspektivy než jejich starší kolegové. Ukazuje se to na mladých politicích různých stran. Tento empirický údaj indikuje jednu skutečnost dnešní Evropy, od níž na cestě kontinentální konsolidace a při její budoucí projekci nelze odhlížet, totiž počítat s touto *transverzálností*, která se vyskytuje v různých oblastech. Nelze to rovněž bez dialogu *mezigeneračního*. Kdybychom dnes chtěli definovat kontinent, museli bychom mluvit o dialogické Evropě, jež působí, aby transverzálnost mínění a reflexí sloužila harmonicky sjednoceným národům.

Přijetí této transverzální komunikace obnáší nejenom generační empatii, ale i dějinnou metodologii růstu. V politickém světě nynější Evropy se ukazuje sterilita dialogu vedeného pouze uvnitř (politických, náboženských a kulturních) organismů vlastní příslušnosti. Dějiny dnes žádají schopnost vyjít k setkání ze struktur,

kteřé *zadržují* vlastní identitu, aby se stala silnější a plodnější v bratrské konfrontaci transverzálnosti. Evropa, která vede dialog jenom v rámci členů uzavřených ve svých skupinkách, zůstává stát na půli cesty. Je zapotřebí mladého ducha, který výzvu transverzálnosti přijme.

Z této perspektivy přijímám kladně ochotu Rady Evropy investovat do mezikulturního dialogu, včetně jeho náboženské dimenze prostřednictvím *Setkání o náboženské dimenzi interkulturního dialogu*. Jde o blahodárnou příležitost k otevřené, uctivé a obohacující výměně mezi lidmi a skupinami různého původu, etnických, jazykových a náboženských tradic v duchu porozumění a vzájemného respektu.

Zdá se, že tato setkání jsou obzvláště důležitá v nynějším multikulturním a multipolárním prostředí při hledání vlastní tváře, aby se evropská identita formovaná během staletí moudře pojila s instancemi, které přicházejí od jiných národů vstupujících na tento kontinent.

V této logice je třeba chápat, že vklad *křesťanství* může dnes přispívat evropskému kulturnímu a sociálnímu rozvoji v prostředí správných vztahů mezi náboženstvím a společností. V křesťanské vizi jsou rozum a víra, náboženství a společnost povolány vzájemně se osvětlovat, podporovat se, a je-li to nezbytné, očišťovat se navzájem od ideologických extrémismů, do nichž mohou upadat. Celá evropská společnost nemůže nemít užitek z oživeného spojení obou těchto oblastí jednak proto, aby čelila náboženskému fundamentalismu, který je především nepřítelem Boha, a jednak proto, aby napravovala „redukovaný“ rozum, který zneuznává člověka.

Dosti početná a aktuální jsou témata, která, jak jsem přesvědčen, mohou posloužit vzájemnému obohacování a v nichž katolická církev prostřednictvím Rady Evropských biskupských konferencí (CCEE) může spolupracovat s Radou Evropy a poskytovat značný přínos. Je to ve světle toho, co jsem před chvílí řekl, především oblast reflexe o lidských právech, o nichž je vaše organizace často povolána uvažovat. Myslím zejména na témata spojená s ochranou lidského života, delikátní otázky, které musí být podrobeny pozornému zkoumání, přičemž je třeba brát v úvahu pravdu o celé lidské bytosti a neomezovat se jenom na specifické lékařské, vědecké či právní kruhy.

Podobně početné jsou výzvy soudobého světa, jež vyžadují studium a společné nasazení, počínaje přijímáním migrantů, kteří potřebují zejména to, co je k životu nezbytné, ale především je třeba uznat jejich osobní lidskou důstojnost. Potom je zde celá závažná problematika práce, zejména vzhledem k vysoké nezaměstnanosti mladých, která existuje v mnoha zemích - to je skutečná hypotéka do budoucnosti, ale také otázka důstojnosti práce.

Hluboce si přeji, aby nastoupila nová sociální a ekonomická spolupráce vymaněná od ideologické podmíněnosti a schopná vyrovnávat se s globalizovaným světem, uchovávat naživu onen smysl pro vzájemnou solidaritu a lásku, jenž tolik poznamenal tvář Evropy díky velkodušné práci stovek mužů a žen, z nichž některé katolická církev pokládá za svaté a kteří se během staletí přičinili o rozvoj kontinentu jednak podnikatelskou činností a jednak výchovně-vzdělávacím dílem na povznesení lidství. Zvláště tyto dvě posledně jmenované aktivity představují důležitý opěrný bod pro mnohé chudé lidi, kteří v Evropě žijí. Kolik jich jenom je na našich ulicích! Žádají nejenom chléb k obživě, což je to nejelementárnější právo, ale také znovuoživení hodnoty vlastního života, kterou chudoba potlačuje, a znovunalezení důstojnosti, kterou propůjčuje práce.

Nakonec je jedním z témat, která vyžadují naši reflexi a naši spolupráci, ochrana životního prostředí, naší milované Země, jež je velkým zdrojem, který nám daroval Bůh, a která je nám k dispozici nikoli proto, aby byla pošlapána, vykořisťována a ponížena, nýbrž proto, abychom mohli důstojně žít a těšit se z její krásy.

Pane generální tajemníku, paní předsedkyně, Excellence, dámy a pánové!

Blahoslavený Pavel VI. prohlásil o církvi, že má „bohaté zkušenosti s člověkem“. [9] Následováním Krista se církev i přes hříchy svých dětí nesnaží ve světě o nic jiného, než sloužit a vydávat svědectví pravdě. [10] Nic jiného než právě tento duch nás vede, abychom poskytovali podporu putujícímu lidstvu.

V tomto duševním postoji Svatý stolec zamýšlí pokračovat ve spolupráci s Radou Evropy, která dnes má zásadní postavení při utváření mentality budoucích evropských generací. Jde o to, abychom společně, v plném rozsahu přemýšleli o otevření jakési *nové agory*, v níž se každá občanská i náboženská instance bude moci svobodně konfrontovat s ostatními a při zachování různosti prostředí a postojů bude oživována výlučně touhou po *pravdě* a budováním společného dobra. Kultura se totiž rodí vždycky ze vzájemného setkání, jež podněcuje intelektuální obohacení a kreativitu těch, kteří se jej účastní; a kromě toho, že je uskutečněním dobra, je také krásou. Je mým přáním, aby Evropa znovuoživením svého historického odkazu a hloubky svých kořenů, přijetím svojí živé multipolarity a fenoménu dialogizující transverzálnosti opět našla onu mladost ducha, který ji učinil plodnou a velkou.

Děkuji.

Papež: Obchod s lidmi a s dětmi je realitou stejně hroznou jako terorismus

Řím. Během zpátečního letu ze Štrasburku do Říma se papež František setkal s novináři, kteří jej doprovázeli na návštěvě v Evropském parlamentu a na Radě Evropy, a zodpověděl jejich otázky.

Tisková konference se nesla v odlehčené atmosféře, kterou vyvolala hned první otázka redaktora francouzské televize, který s odkazem na papežovu výzvu europoslancům, aby bránili lid před nadnárodními mocnostmi, vznesl poněkud provokativní dotaz, zda je možné po této výzvě označovat papeže za sociálního demokrata. A František s úsměvem odpovéděl:

„Milý drahý, to je redukcionismus! Cítím se jako součást nějaké sbírky hmyzu... (smích) Toto je sociální-demokrat... Ne, řekl bych, že ne. Nevím, jestli je papež sociálnědemokratický či nikoli... Neodvažuji se připočíst k jedné či druhé straně. Troufám si však říci, že to, co jsem prohlásil, vychází z evangelia. Je to poselství evangelia, které tvoří sociální učení církve. V této konkrétní věci i v ostatních – sociálních či politických – věcech, které jsem řekl, jsem se nijak nevzdálil od sociálního učení církve, které vychází z evangelia, z křesťanské tradice. Identita lidu a národů je přece evangelní hodnota. V tomto smyslu o ní mluvím. Ale rozesmál jste mne. Děkuji.“

Další novinář z francouzského deníku *Le Figaro* poukázal na zklamání lidí, kteří neměli možnost potkat se ve Štrasburku s papežem a vidět jej v místní katedrále, která letos oslavila své milénium. Zajímalo jej, zda je v plánu návštěva Francie.

„Ne, zatím v plánu není, ale určitě je třeba se vydat do Paříže. Pozvání přišlo také z Lurd. Přál jsem si navštívit nějaké město, kam dosud žádný papež nezavítal, abych se setkal s tamějšími obyvateli, ale konkrétní plán nevznikl. V souvislosti se Štrasburkem se myslelo i na to, ale návštěva katedrály by znamenala již návštěvu Francie a to by byl problém.“

Třetí otázku položil novinář italského listu *La Stampa* a zajímalo jej, zda papež pěstuje zbožnost ve vztahu ke sv. Josefovi, a zaujal jej také pojem *transverzálnosti*, tedy schopnosti vést dialog napříč různými politickými, národními či náboženskými příslušnostmi.

„Ano. Neustále! Kdykoli jsem něco po svatém Josefovi žádal, dal mi to. - A pokud jde o transverzálnost, je důležitá. Při rozmlouvách s mladými politiky ve Vatikánu, kteří mají různou politickou či národní příslušnost, jsem zjistil, že jejich řeč má odlišnou melodii, jež má sklon právě k této transverzálnosti. To je hodnota! Nemají strach vyjít ze své vlastní příslušnosti, aniž by ji popřeli. Vycházejí, aby vedli dialog. A jsou odvážní. Myslím, že to je třeba napodobovat. A stejně tak mezigenerační dialog. Toto vyjít ze sebe na setkání s lidmi odlišné příslušnosti a vedení dialogu s nimi, Evropa dnes potřebuje.“

V další otázce padla zmínka o mezinárodním terorismu a posledních výhrůžkách takzvaného Islámského státu otroctvím proti Středomořským zemím, Římu i proti samotnému papeži, a jednoho novináře zajímalo, zda papež považuje dialog s těmito extrémisty za možný.

„Nikdy nepovažuji nic za ztracené, nikdy. Možná, že dialog vést nelze, ale nikdy nezavírám dveře. Je to těžké a lze říci, že takřka nemožné, ale dveře zůstávají otevřeny. Použil jste slova výhrůžka. Je pravda, že terorismus je realita, která vyhrůžuje.. Otroctví je však realita, která je součástí dnešního sociálního kontextu a to již dlouho! Otroctvá práce, obchod s lidmi, obchod s dětmi... to je drama! Nezavírejme před tím oči! Otroctví a vykořisťování lidí je dnes realitou spíše než výhrůžky teroristů.. A je tady také další výhrůžka a tou je státní terorismus. Když se věci komplikují, každý stát se cítí být oprávněn masakrovat teroristy a spolu s nimi jsou zabíjeni také mnozí neviní. A to je anarchie na vysoké úrovni, která je velmi nebezpečná. S terorismem je třeba bojovat, ale opakují, co jsem řekl během předešlé cesty: když je třeba zastavit nespravedlivého útočníka, je třeba tak učinit v mezinárodním konsensu.“

Jako poslední se papeže ptala italská novinářka Carolina Pigozziová, která mu položila základní otázku, zda se při svých cestách papež ve svém srdci cítí být Petrovým nástupcem nebo biskupem Říma anebo biskupem z Buenos Aires...

„Carolina je velice bystrá... Nevím, opravdu nevím. (váhavě) Cestuji však myslím se všemi třemi pocity. Nikdy jsem si však tuto otázku nepoložil. Chcete mne trochu donutit přemýšlet, že?“... Ano, opravdu!... Paměť je buenosaireského arcibiskupa, ale ten už není. Nyní jsem biskupem Říma a Petrovým nástupcem a myslím, že cestuji s touto pamětí a s touto realitou, s tím vším. V této chvíli mi dělá starosti Evropa. Je správné pomoci jí, aby šla vpřed a to jako římský biskup a Petrův nástupce. Jsem přece Říman.“

„Děkuji vám za vaši práci,“ dodal ještě papež František na závěr včerejší krátké tiskové konference na palubě letadla cestou ze Štrasburku do Říma: „A nezapomeňte se za mne modlit. Děkuji.“

Církev putující k nebeskému království

Katecheze papeže Františka na gen. audienci, nám. sv. Petra

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Druhý vatikánský koncil při prezentaci církve lidem naší doby velice dbal na jednu základní pravdu, kterou neradno nikdy opomíjet, že totiž církev není realitou, jež je statická, nehybná a samoučelná, nýbrž neustále putuje v dějinách vstříc poslednímu a podivuhodnému cíli, kterým je nebeské království, jehož je církev na zemi zárodkem a počátkem (srov. *Lumen gentium*, 5). Když se obrátíme k tomuto horizontu, všimneme si, že naše představivost vážne a sotva je schopna tušit zář tajemství přesahujícího naše smysly. Spontánně v nás vyvstávají některé otázky: kdy dojde k tomuto závěrečnému přejití? Jaká bude tato nová dimenze, do níž církev vejde? Co bude potom s lidstvem? A se stvořením, které jej obklopuje? Tyto otázky ovšem nejsou nové. Ve své době je kladli už Ježíšovi učedníci: „Kdy k tomu dojde? Kdy nastane triumf Ducha nad stvořením, tvorem a vším...?“ Jsou to lidské otázky, staré otázky. Klademe si je také.

1. Tváří v tvář těmto otázkám, které se neustále v srdci člověka ozývají, koncilní konstituce *Gaudium et spes* prohlašuje: „Neznáme čas, kdy dospěje k svému konci země a lidstvo, ani způsob přeměny vesmíru. Tento viditelný svět zohyzený hříchem sice pomine, ale dostává se nám poučení, že Bůh připravuje nový příbytek, novou zemi, ve které přebývá spravedlnost a jejíž blaženost naplní a převyšší všechny touhy lidského srdce po pokoji“ (*GS*, 39). To je cíl, ke kterému spěje církev. Je to, jak praví Bible, „nový Jeruzalém“, „Ráj“. Spíše než nějaké místo, jde o „stav“ duše, ve kterém budou naše nejhlubší očekávání vrchovatě naplněna a bytí nás tvorů a Božích dětí dojde plné zralosti. Budeme konečně oděni radostí, pokojem a Boží láskou úplně, bez jakéhokoli omezení a staneme tváří v tvář Jemu (srov. 1 *Kor* 13,12). Je krásné o tom přemýšlet, myslet na nebe. Všichni se nacházíme tady dole. A všichni nahoru. – To pomýšlení je krásné. Duši dodává sílu.

2. V této perspektivě je krásné vnímat hlubokou kontinuitu a společenství, které je mezi církví v nebi a církví putující na zemi. Ti, kteří už žijí před tváří Boha, nás totiž mohou podporovat a přimlouvat se za nás, prosit za nás. Na druhé straně jsme také my neustále vybízeni obětovat dobré skutky, modlitby a samu eucharistii za ulehčení duším, které dosud čekají na nekonečnou blaženost. Ano, protože v křesťanské perspektivě již není rozdílu mezi tím, kdo je mrtev, a kdo ještě ne, nýbrž mezi tím, kdo je v Kristu, a kdo ne! Toto je určující a opravdu rozhodující element naší spásy a naší blaženosti.

3. Písmo svaté nás zároveň učí, že naplnění tohoto podivuhodného plánu, se nemůže netýkat také všeho toho, co nás obklopuje a co vzešlo z mysli a srdce Boha. Apoštol Pavel to říká výslovně, když praví, že „samo tvorstvo bude vysvobozeno z poroby porušení a dosáhne svobody ve slávě Božích dětí“ (*Řím* 8,21). Jiné texty užívají výrazu „nové nebe“ a „nová země“ (srov. 2 *Petr* 3,13; *Zj* 21,1) v tom smyslu, že celé veškerenstvo bude obnoveno a osvobozeno jednou provždy od jakékoli stopy zla i od samotné smrti. To co se rýsuje jako naplnění nějaké proměny, která ve skutečnosti již probíhá, počínaje smrtí a vzkříšením Krista, je tudíž nové stvoření. Nikoli tedy zničení kosmu a všeho toho, co nás obklopuje, nýbrž dovedení všeho do plnosti bytí, pravdy a krásy. Toto je plán, který Bůh – Otec, Syn a Duch svatý - chce uskutečňovat a uskutečňuje vždycky.

Drazí přátelé, když přemýšlíme o těchto krásných skutečnostech, které nás očekávají, uvědomujeme si, že patřit k církvi je opravdu podivuhodný dar, který v sobě má nejvznešenější povolání! Prosme tedy Pannu Marii, Matku církve, aby stále bděla nad naší poutí a pomáhala nám, abychom jako ona byli znamením důvěry a naděje mezi svými bratry.

Římský biskup: Velkoměstská pastorace vyžaduje změnu mentality

Vatikán. V apoštolské exhortaci *Evangelii gaudium* věnuje Petrův nástupce několik paragrafů (71-75) „výzám městských kultur“. Dnes o nich promluvil ze své vlastní zkušenosti buenosaireského arcibiskupa před biskupy a kardinály pěti světadílů, kteří o velkoměstské pastoraci v těchto dnech rokovali v Barceloně. Papež ihned vymezil, že městská pastorace nestojí v protikladu k venkovské, a zevrubně definoval některé její aspekty (dialog s

multikulturním kontextem, vztah k lidové zbožnosti, chudoba a marginalizace ve městě). Tato pastorační vyžaduje zásadní změnu mentality, což může být náročné.

„Jde o skutečnou církevní transformaci. Vše se pojímá v misijním klíči. Mění se mentalita: namísto, abych přijímal, vycházím ven. Nečekám, až někdo přijde, ale jdu ho sám hledat. To je podle mne klíč! Vycházet, abych potkal Boha, který bydlí ve městě a přebývá v chudých. Usnadňovat setkání s Pánem. Zpřístupnit svátost křtu. Kostely stále otevřené. Sekretariáty s takovou otevírací dobou, aby do nich pracující člověk vůbec mohl přijít. Katecheze přiměřené obsahem a uzpůsobené městskému časovému rozvrhu.“

V této změně mentality si církev musí uvědomit, že již není jediným kulturním referentem jako v minulosti, které vtiskla křesťanské hodnoty a kulturní formy. Tato doba již pominula, dnes není církev na kulturním poli jediná, nejdůležitější ani nejvíce naslouchaná.

"Potřebujeme proto změnu pastorační mentality, avšak nikoliv směrem k pastoračnímu relativismu, který ve snaze o přítomnost v „kulturní kuchyni“ ztrácí evangelní horizont, ponechává tak člověka sobě napospas a vymaňuje jej z Božích rukou. To je ta nejpohodlnější relativistická cesta, avšak nikoli pastorační. Nevede ji skutečný zájem o člověka. Naopak jej vystavujeme dvěma stejně vážným nebezpečím – ukrýváme před ním Ježíše a pravdu o člověku samém. Tato cesta člověka dovádí do samoty smrti.“

Proto je třeba najít odvahu k odvážné a neúzkostné evangelizující pastoraci. Beze studu a bez váhání hlásat Ježíše Krista, vyzýval Svatý otec.

„Je pro nás snazší víru udržovat než jí dopomoci ke zrodu. Myslím, že musíme změnit pedagogickou formu svých katechezí, aby posluchač lépe chápal jejich obsah a aby v něm vzbuzovaly zvědavost, zájem o Ježíše Krista. Tato zvědavost má svatého patrona – Zachea. Prosmo ho, aby nám ji pomáhal vzbuzovat. Musíme se naučit vzbuzovat zájem o víru, obcházet a rozsévat. Pokud už víra začne, Duch svatý onoho člověka přivede, aby postupoval v dalších krocích. My ji máme vzbuzovat.“

Velkoměstská pastorační vyžaduje svědectví, kde se prototypem církve stává milosrdný Samaritán, upomínal papež František v závěru obsáhlé promluvy.

„Skrze sociální pastorační, Charity a různé další organizace se můžeme ujímat nejchudších, jak už to církev po staletí vždy činila. Tyto významné charitativní skutky zpřítomňují Boží království, vyjevují ho a šíří. Naučme se spolupracovat s těmi, kdo účinně pracují ve prospěch chudých. Charitativní pastorační je také příhodný prostor pro ekumenickou spolupráci. Při tom všem je velice důležitý protagonismus laiků a samotných chudých lidí. A také svoboda laiků, protože to, co nás vězní a zavírá dveře, je nemoc klerikalismu. A to je jeden z nejdůležitějších problémů.“

27.11.2014

Petrův nástupce o zasvěceném životě: jeho matkou a hradbou je chudoba

Vatikán. Nesmíme se bát obnovy struktur, které nám dnes brání zaslechnout volání lidí, čekajících na evangelium, řekl papež František účastníkům plenárního zasedání Kongregace pro instituty zasvěceného života. Výroční shromáždění tohoto vatikánského úřadu zodpovědného za řeholní život v církvi se koná těsně před zahájením Roku zasvěceného života (30.11.). Jeho téma zní: „Mladé víno do nových měchů“.

Po druhém Vatikánském koncilu, připomenul Svatý otec, silné vanutí Ducha na jedné straně podněcovalo řeholní instituty, aby uskutečnily duchovní, charismatickou a institucionální obnovu. Na druhé straně pak povzbuzovalo muže a ženy, aby ve svých srdcích hledali nové způsoby, jak odpovědět na Ježíšovu výzvu k následování:

„Nesmíme mít strach zanechat staré měchy. Tedy strach ze změny oněch zvyklostí a struktur, které v životě církve, a tudíž také v zasvěceném životě, již neodpovídají tomu, co po nás dnes Bůh žádá, aby se ve světě šířilo jeho království. Oněch struktur, které nám poskytují zdánlivou ochranu a podmiňují tak dynamismus lásky, oněch návyků, které nás oddalují od stáda, ke kterému jsme byli vysláni, a brání nám zaslechnout volání těch, kteří čekají na radostnou zvěst o Ježíši Kristu.“

Papež poukázal na slabiny, které se dnes vyskytují v zasvěceném životě: některé jeho sektory vzdorují změnám, komunity nepůsobí přitažlivě pro nové kandidáty, kteří pak nastoupenou cestu opouštějí:

„A to mne znepokojuje! Vypovídá to něco o výběru kandidátů a jejich formaci a také o tajemství každého člověka. První dvě hlediska ale musíme dobře zvážit.“

K tomu se drží slabá formace, honba za plněním institucionálních a úředních úkolů na úkor duchovního života, nelehká integrace v rámci kultur a generací, problematická rovnováha při výkonu moci a nakládání s majetkem.

„Mám starost také o chudobu! Dělán tu sice rodinnou reklamu, ale sv. Ignác říkával, že chudoba je matkou a hradbou zasvěceného života. Chudoba je matkou, dává život a její hradby chrání před světskostí“.

Papež František poté naznačil měřítko, podle jakých hodnotit mladé víno i staré měchy: evangelní původnost při rozhodování, věrnost charismatu, prvenství ve službě, pozornost k nejmenším a nejslabším, úcta k důstojnosti každého člověka. Nejdůležitějším kritériem je však modlitba.

„Zasvětili jsme se, abychom sloužili Pánu a přinášli Boží slovo druhým lidem. Řekněte, prosím, novým členům, že modlitba není ztráta času, že adorace a Boží chvály nejsou ztrátou času. Pokud se my, zasvěcené osoby, každý den nezastavíme před Bohem v nezištné modlitbě, stane se z vína ocet.“

27.11.2014

Svatý otec: Neopičit se po médiích hledajících v konfliktech spektakl

Vatikán. „Neopičit se po médiích, která v konfliktu hledají spektakl“ – řekl papež František účastníkům pouti tzv. Paulínské rodiny, tedy deseti řeholních kongregací a laických hnutí, jež před sto lety založil bl. Giacomo Alberione, aby šířily evangelium ve sdělovacích prostředcích. Do auly Pavla VI. jich na setkání přišlo 7 tisíc a připravili Petrovu nástupci vřelé přijetí.

„»Zadarmo jste přijali, zadarmo dávejte« (Mt 10,8). V těchto Ježíšových slovech – řekl jim v úvodu papež – spočívá tajemství evangelizace. A tím je sdělovat evangelium evangelním stylem, tedy zadarmo.“

„Bezplatně, bez obchodování. Zadarmo. Radost z daru obdrženého z ryzí lásky se předává s láskou. Zadarmo a s láskou. Jenom ten, kdo zakusil tuto radost, ji může předávat, protože »dobro vždycky tíhne k tomu, aby se sdílelo... a zatímco sdílíme dobro, ono zapouští kořeny a rozvíjí se«“ (EG, 9).“

Šířit evangelium – řekl dále papež František - znamená hlásat jej těm, kdo Ježíše Krista neznají nebo jej vždycky odmítali“:

„Mnozí z nich hledají Boha ve skrytu, pohnuti jakousi nostalgií po Jeho tváři, a to i v zemích s dávnou křesťanskou tradicí. Všichni mají právo dostat evangelium. Křesťané mají povinnost jej hlásat a nevylučovat nikoho.“

Druhý vatikánský koncil – pokračoval papež - nám představil církev jako lid putující k cíli, který vše přesahuje a všechno dovršuje v Bohu a v Jeho slávě. Tato vize putující církve je výrazem křesťanské naděje, neboť posledním cílem pozemského jednání nás křesťanů je dosažení života věčného. ... Zasvěcené osoby jsou zvláštními svědky této perspektivy naděje, zejména životním stylem prostoupeným radostí. ... Důležitými prvky, které živí radost řeholníků, je ryzí bratrství zakoušené v komunitě a naprostá odevzdanost ve službě církvi a bratřím.“

„A tady je třeba zmínit lásku k jednotě církve. Veškerá vaše práce, apoštolská horlivost, musí být naplněny touto láskou k jednotě. Nikdy se nestavět příznivě ke konfliktům, nikdy se neopičit po oněch sdělovacích prostředcích, které hledají pouze spektakl konfliktů a v duších působí pohoršení. Favorizovat jednotu církve, jednotu, kterou vyprošoval Ježíš u Otce jakožto dar pro svoji Nevěstu.“

Řekl mimo jiné papež František na setkání s Paulínskou rodinou a poukázal na to, že jejich zakladatel, bl. Giacomo Alberione, považoval hlásání Krista a evangelia širokým lidovým masám za projev nejautentičtější a nejnezbytnější lásky, kterou lze nabízet mužům a ženám žijícím po pravdě a spravedlnosti.

Papež: Duch zesvětštění je tou nejohavnější zkažeností

Vatikán. Ani uprostřed mnoha těžkostí křesťan nepodléhá sklíčenosti – zdůraznil papež František v homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. „Zkaženost“ a „nepozornost“ oddalují od setkání s Pánem, upozornil přítom.

Papež František komentoval dnešní čtení z knihy Zjevení (Zj18,1-2.21-23; 19,1-3.9a) a z evangelia sv. Lukáše (21,20-28), ve kterých se mluví o městech Babylón a Jeruzalém. Obě liturgická čtení – řekl papež – přitahují naši pozornost ke konci tohoto světa. Předkládají nám k rozjímání „pád těchto dvou měst, která nepřijala Pána a vzdálila se od Něho. Jejich pád nastává z odlišných důvodů. Babylón je symbol zla a hříchu, hroutí se pro svoji zkaženost, cítil se vládcem světa a sebe sama. Když se nahromadí hřích – upozornil papež František – mizí schopnost reagovat a začíná

zkáza. Tak je tomu ostatně i se zkaženými lidmi, kteří nemají sílu reagovat.“

„Zkaženost ti totiž skýtá jakousi blaženost, dává ti moc a umožňuje ti cítit se spokojený sám se sebou. Nenechává prostor pro Pána, pro obrácení. – Zkažené město... toto slovo nám dnes říká mnoho: nejde jenom o ekonomickou korupci, ale o zkaženost mnoha různými hříchy, korupci pohanským duchem, duchem zesvětštění. Nejohavnější zkaženost je duch zesvětštění!“

„Zkažená kultura – pokračoval papež – ti umožňuje cítit se tady jako v Ráji, v plnosti a hojnosti, ale v jádru tato kultura hnije. Babylón je symbolem každé společnosti, kultury a člověka, kteří se vzdalují Bohu a lásce k bližnímu, takže se nakonec zkaží. Jeruzalém – řekl dále papež – padl z jiného důvodu. Jeruzalém je Pánovou nevěstou, ale nepostřehl Ženichovo navštívení, a Pán nad ním zaplakal.“

„Babylón padl pro svou zkaženost; Jeruzalém pro svou nepozornost, protože nepřijal Pána, který přinesl spásu. Neměl potřebu spásy. Měl spisy proroků a Mojžíše a pokládal to za dostačující. Zavřené spisy! Nenechával místo pro spásu, zavřel brány Pánu! Pán na bránu klepal, ale nebylo ochoty přijmout Je, naslouchat Mu a nechat se od Něho zachránit. A tak padl...“

„Tyto dva příklady – poznamenal dále papež František – nás mohou vést k zamyšlení nad vlastním životem: jsme podobni zkaženému a soběstačnému Babylónu anebo nepozornému Jeruzalému? Nicméně, poselství církve v těchto dnech – zdůraznil papež – nekončí záhubou. Obě čtení totiž obsahují příslib naděje. Ježíš vybízí, abychom se napřímili a zdvihli hlavy, neděsili se pohanů. Ti mají svůj čas určen. My je máme trpělivě snášet, podobně jako nesl Utrpení náš Pán.“

„Když myslíme na konec, se všemi svými hříchy a celými dějinami, myslíme na hostinu, ke které jsme přizváni zadarmo a zvedněme hlavu. Žádná sklíčenost, ale naděje! Třebaže skutečnost je ohavná... Mnohé, mnohé jsou národy, města a lidé, spousta lidí, kteří trpí. Je tolik válek, nenávisti, tolik duchovního zesvětštění a tolik zkaženosti. Ano, to je pravda, ale to všechno padne! Prosme však Pána o milost být připraveni na hostinu, která nás čeká, vždy se zdviženou hlavou.“

Náboženská svoboda umocňuje přátelství

Promluva papeže Františka na uvítanou, Turecko - Ankara

Pane prezidente,
vážení představitelé,
dámy a pánové,

Těší mne, že mohu navštívit vaši zemi, oplývající přírodními krásami a historickými památkami, jež odkazuje ke starověkým civilizacím a jen přirozeným mostem mezi dvěma kontinenty a různými kulturami. Tato země je drahá každému křesťanovi, protože se zde narodil svatý Pavel, který zde založil několik křesťanských obcí; konalo se zde prvních sedm církevních koncilů a nachází se zde, nedaleko Efezu, starobytlou tradicí ctěný „Mariin dům“, kde několik let žila Ježíšova matka a který je uctíván mnoha poutníky z celého světa, nejenom křesťany, ale také muslimy.

Nicméně, důvody vážnosti a důležitosti Turecka netřeba hledat pouze v minulosti, v jeho antických monumentech. Spočívají totiž zároveň v jeho nynější vitalitě, přičinlivosti a velkodušnosti jeho lidu, a v postavení, které má v orchestru národů.

Mám radost, že s vámi mohu navázat dialog přátelství, vážnosti a respektu ve stopách svých předchůdců bl. Pavla VI., sv. Jana Pavla II. a Benedikta XVI., dialog připravovaný a prosazovaný působením tehdejšího apoštolského delegáta mons. Angela Giuseppeho Roncalliho, pozdějšího sv. Jana XXIII., a Druhého vatikánského koncilu.

Potřebujeme dialog, který prohloubí poznání a pronikavě docení množství toho, co nás spojuje, a současně nám umožní moudře a klidně zvážit rozdíly, abychom se z nich mohli poučit.

Je zapotřebí trpělivě rozvíjet závazek vytváření pevného míru založeného na respektování základních práv a povinností pojících se k důstojnosti člověka. Na této cestě lze překonat předsudky a falešné obavy a přenechat prostor úctě, setkání a rozvoji těch lepších energií ku prospěchu všech.

Zásadní je, aby se muslimští, židovští a křesťanští občané za tímto účelem - jak co do zákonů, tak co do jejich uskutečňování - těšili stejným právům a respektovali stejné povinnosti. Tak v sobě budou moci snadněji rozpoznat bratry a druhy na cestě, stále více se vzdalovat nedorozuměním a prosazovat spolupráci a porozumění. Náboženská svoboda a svoboda vyjadřování, které budou účinně zaručeny všem, podnítky rozkvět přátelství a stanou se výmluvným znamením pokoje.

Blízký východ, Evropa i svět očekávají tento rozmach. Zejména Blízký východ je již dlouhé roky dějištěm bratrovražedných válek, které jako by vznikaly jedna z druhé, jako by jedinou možnou odpovědí na válku a násilí musela být vždycky nová válka a další násilí.

Jak dlouho ještě bude muset trpět Blízký východ nedostatkem míru? Nesmíme si zvyknout na pokračování konfliktů, jako by nebyla možná změna situace k lepšímu! S pomocí Boží můžeme a musíme stále obnovovat odvahu k míru! Tento postoj vede k věrnému, trpělivému a rozhodnému využívání všech vyjednávacích prostředků a k dosažení konkrétních cílů míru a udržitelného rozvoje.

Pane prezidente, k dosažení cíle tak vysokého a naléhavého může významně přispět mezináboženský a mezikulturní dialog, takže bude odložena jakákoli forma fundamentalismu a terorismu, které vážně pošlapávají důstojnost všech lidí a manipulují náboženstvím.

Proti fanatismu a fundamentalismu, proti iracionálním fobiím, které podněcují nedorozumění a diskriminace, je nezbytné klást solidaritu všech věřících. Jejimi pilíři jsou úcta k lidskému životu a náboženské svobodě, jež je svobodou kultu a svobodou žít podle náboženské etiky, dále úsilí zaručit všem to, co je nezbytné k důstojnému životu, a konečně péče o životní prostředí. Zvláště naléhavě toho mají zapotřebí státy Blízkého východu, aby mohly konečně „zvrátit tuto tendenci“ a úspěšně rozvinout mírový proces odmítnutím války a násilí a následováním dialogu, práva a spravedlnosti.

Až do dnes jsme totiž bohužel svědky vážných konfliktů. Zvláště v Sýrii a Iráku teroristické násilí nejeví známky ústupu. Jsou pošlapávána nejelementárnější humanitární práva vězňů a celých etnických skupin; došlo a

dosud dochází k těžkému pronásledování poškozujícímu menšiny, zejména - ale nejenom - křesťany a jezídy. Stovky tisíc lidí bylo nuceno opustit svoje domy a svoji vlast, aby si zachránili život a zůstali věrni svojí víře.

Turecko, které velkodušně přijalo velké množství uprchlíků, se přímo účastní této dramatické situace u svých hranic a mezinárodní společenství má morální povinnost mu pomoci v péči o uprchlíky. Spolu s nezbytnou humanitární pomocí není možné zůstat před tím, co vyvolalo tyto tragédie. Zdůrazněním toho, že je dovoleno zastavit nespravedlivého útočníka, vždy však při respektování mezinárodního práva, chci také připomenout, že nelze svěřit řešení tohoto problému pouze vojenské odpovědi.

Je zapotřebí mocného společného úsilí, založeného na vzájemné důvěře, která umožní trvalý mír a dovolí, aby se konečně začalo investovat nikoli do zbraní, ale do opravdového zápasu, jenž je hozen člověka, totiž do boje proti hladu a nemocem, za udržitelný rozvoj a ochranu stvoření a do odstraňování mnoha forem chudoby a marginalizace, jež nechybějí ani v moderním světě.

Turecko svými dějinami, svou zeměpisnou polohou a důležitostí, kterou má v tomto regionu, nese velkou zodpovědnost: jeho rozhodnutí a příklad mají zvláštní hodnotu a mohou být značnou pomocí při setkávání civilizací a při hledání průchodných cest míru a autentického pokroku.

Kéž Nejvyšší žehná a chrání Turecko a pomáhá mu být účinným a přesvědčeným tvůrcem pokoje!

Promluvy

28.11.2014

Máme povinnost odsoudit každé porušení důstojnosti a lidských práv

Papež František na setkání s muslimskou obcí, Turecko - Ankara

Pane předsedo,
vážení náboženští a občanští představitelé,
dámy a pánové,

Mám důvod k radosti, že se s vámi dnes mohu setkat při své návštěvě ve vaší zemi. Děkuji panu prezidentovi tohoto významného úřadu za srdečné pozvání, které mi dává možnost setkat se s politickými a náboženskými *leadery*, muslimy i křesťany.

Je tradicí, že se papežové během svých návštěv různých zemí v rámci svého poslání setkávají také s představiteli a komunitami jiných náboženských vyznání. Bez této otevřenosti setkání a dialogu by papežská návštěva nesplnila svůj účel a tak to mám v úmyslu také já ve šlépějích svých ctihodných předchůdců. V této souvislosti rád připomínám zvláště setkání papeže Benedikta XVI. na tomto místě v roce 2006.

Dobré vztahy a dialog mezi náboženskými *leadery* mají totiž velkou důležitost. Vysílají zřetelný signál jednotlivým komunitám a vyjadřují, že vzájemná úcta a přátelství jsou navzdory rozdílům možné. Toto přátelství, kromě toho, že je hodnotou samo o sobě, dostává zvláštní význam v této době krize, která se v některých oblastech světa pro celé národy stává vskutku dramatickou.

Probíhají války, které zasévají oběti a zmar, mezietnická a mezináboženská napětí, hlad a chudoba, jež sužují stovky milionů lidí, škody na životním prostředí, vzduchu, vodě i zemi.

Opravdu tragická je situace na Blízkém východě, zejména v Iráku a Sýrii. Všichni trpí důsledky konfliktů, a humanitární situace je skličující. Myslím na četné děti, na utrpení mnoha matek, starých lidí, uprchlíků a utečenců, na násilí každého druhu. Zvláštní znepokojení budí fakt, že celé komunity, zejména - ale ne jenom - křesťané a jezídy, vytrpěly a dosud trpí od extremistické a fundamentalistické skupiny nelidské násilí kvůli svojí etnické a náboženské příslušnosti. Byli vyhnáni ze svých domovů, museli opustit všechno, aby zachránili svůj život a nezapřeli svoji víru. Násilí postihlo také sakrální budovy, náboženské památky a symboly a kulturní dědictví, jako by měla být zničena jakákoli stopa, jakákoli památka po druhém.

Jako náboženští představitelé máme povinnost odsoudit každé porušení důstojnosti a lidských práv. Lidský život, dar Boha Stvořitele, má posvátný charakter. Proto násilí, které hledá náboženské ospravedlnění, zasluhuje nejrozhodnější odsouzení, protože Všemohoucí je Bůh života a pokoje. Ode všech, kdo tvrdí, že se Mu klanějí, svět očekává, že budou muži a ženami pokoje, schopní žít jako bratři a sestry i přes etnické, náboženské, kulturní a ideologické rozdíly.

Po tomto odsouzení musí následovat společná snaha o nalezení vhodných řešení. To vyžaduje spolupráci všech stran: vlád, politických a náboženských *leaderů*, představitelů občanské společnosti a všech mužů a žen dobré vůle. Zvláště představitelé náboženských komunit mohou poskytnout cenný vklad hodnot, které se vyskytují v jejich tradicích. My, muslimové a křesťané, jsme nositeli nedocenitelných duchovních pokladů, včetně některých společných prvků, třebaže rozvíjených podle vlastních tradic: klanění se milosrdnému Bohu, vztah k praotci Abrahamovi, modlitba, almužna, půst... tyto upřímně žité prvky mohou proměnit život a dát bezpečný základ důstojnosti a bratrství mezi lidmi. Uznání a rozvíjení této duchovní pospolitosti prostřednictvím mezináboženského dialogu nám pomáhá prosazovat a bránit ve společnosti také morální hodnoty, pokoj a svobodu (srov. Jan Pavel II., *Promluva ke katolické komunitě v Ankaře*, 29. listopadu 1979). Společné uznání posvátnosti lidské osoby podporuje společný soucit a solidaritu i faktickou pomoc ve vztahu k těm, kdo nejvíce trpí. V této souvislosti bych rád vyjádřil svoje uznání za vše, co turecký lid, muslimové i křesťané, konají pro stovky tisíc lidí, kteří utíkají ze své vlasti kvůli konfliktům. Je to konkrétní příklad toho, jak společně sloužit druhým, příklad hodný povzbuzení a podpory.

S uspokojením jsem se dověděl o dobrých vztazích a spolupráci mezi *Diyanetem* a Papežskou radou pro mezináboženský dialog. Doufám, že budou pokračovat a upevní se ku prospěchu všech, protože každá iniciativa autentického dialogu je znamením naděje pro svět, který velmi potřebuje mír, bezpečí a prosperitu.

Pane předsedo, opět vyslovuji svoji vděčnost Vám a Vaším spolupracovníkům za toto setkání, které naplňuje mé srdce radostí. Všem vám děkuji za vaši účast a za modlitby, které laskavě obětujete za moji službu. Ujišťuji vás, že se za vás budu rovněž modlit. Pán vám žehnej.

Homilie

29.11.2014

Církev je věrná Duchu svatému, když se nepokouší Jej ochocit

Homilie papeže Františka při mši sv., katedrála sv. Ducha v Istanbulu

Člověku žíznícímu po spáse se Ježíš v evangeliu představuje jako pramen, skála, z níž Otec dává prýstit proudy živé vody pro všechny, kdo věří v Něho (srov. *Jan 7,38*). Tímto proroctvím, proneseným veřejně v Jeruzalémě, Ježíš předpovídá dar Ducha svatého, kterého obdrží učedníci po jeho oslavení, tedy po smrti a vzkříšení (srov. *Jan 7,39*).

Duch svatý je duší církve. On *dává život, vzbuzuje různá charismata*, která obohacují Boží lid a zejména *vytváří jednotu* mezi věřícími. Z mnohých činí jedno tělo, Kristovo tělo. Veškerý život a poslání církve závisí na Duchu svatém. On uskutečňuje všechno.

Samo vyznání víry, jak nám jej připomíná sv. Pavel v dnešním prvním čtení, je možné jedině proto, že je inspirováno Duchem svatým: „Jenom pod vlivem Ducha svatého může někdo říci: »Ježíš je Pán!«“ (*1 Kor 12,3b*). Když se modlíme, je to proto, že Duch svatý tuto modlitbu v srdci probouzí. Když prolamujeme kruh svého egoismu, vycházíme ze sebe a přistupujeme k druhým, abychom se s nimi setkali, naslouchali a pomáhali jim, pobízí nás Duch svatý. Když v sobě objevujeme dosud nepoznanou schopnost odpustit, mít rád toho, kdo nás nemá rád, uchvacuje nás Duch svatý. Když jdeme dál než slova společenské konvence a obracíme se k bratřím s něhou, která rozehřívá srdce, jistě se nás dotknul Duch svatý.

Je pravda, že Duch svatý v církvi *vzbuzuje různá charismata*. Může se zdát, že tak vzniká zmatek, ale ve skutečnosti se pod Jeho vedením rodí nezměrné bohatství, protože Duch svatý je Duch jednoty, která není uniformitou. Jedině Duch svatý může vzbudit *různost*, mnohost a současně působit *jednotu*. Když my chceme vytvořit různost a uzavřeme se do svých partikularismů a svojí exkluzivity, působíme rozdělení. A když my chceme vytvořit jednotu podle svých lidských plánů, navodíme uniformitu a homologizaci. Necháme-li se však vést Duchem, nevstoupí bohatství, rozmanitost a různost nikdy do konfliktu, protože On nás podněcuje žít rozmanitost ve společenství církve.

Množství údů a charismat má svůj harmonizační princip v Duchu Krista, jehož Otec poslal a nadále posílá, aby *uskutečňoval jednotu* mezi věřícími. Duch svatý působí jednotu církve, jednotu ve víře, jednotu v lásce, jednotu ve vnitřní soudržnosti. Církev a církve jsou povolány nechat se vést Duchem svatým a stavějí se do postoje otevřenosti, chápavosti a poslušnosti. On harmonizuje církev. Vybavuje se mi krásné slovo sv. Basila Velikého: „*Iipse harmonia est*“. On sám je harmonie.

Jde o nadějnou, ale současně namáhavou perspektivu, neboť se v nás neustále vyskytuje pokušení odporovat Duchu svatému, který církev vyvádí z konceptu, uvádí do pohybu, nutí vykročit a žene vpřed. Je vždy snadnější a

pohodlnější uvelebit se ve vlastních statických a neměnných pozicích. Ve skutečnosti církev prokazuje věrnost Duchu svatému do té míry, do jaké si nečiní nárok Její řídit a ochočit. A církev je věrná Duchu svatému, když nechává stranou pokušení hledět si sama sebe. My křesťané se stáváme autentickými učedníky-misionáři schopnými interpelovat svědomí, opustíme-li defenzivní styl a necháme-li se vést Duchem. On je svěžestí, fantazií a novostí.

Naše obrana se může projevovat opevňováním ve vlastních idejích či svých silách, čímž sklouzáváme do pelagianismu, anebo ctižádostivosti a samolibosti. Tyto defenzivní mechanismy nám opravdu zabráňují chápat druhé a otevřít se upřímnému dialogu s ostatními. Avšak církev pramenící z Letnic dostává plamen Ducha svatého, který nenaplnuje ani tak mysl idejemi, ale spíše zapaluje srdce. Je oděna vanutím Ducha, který nepředává nějakou moc, ale přebývá ve službě lásky, v jazyce, který je každý schopen chápat.

Čím více se na své cestě víry a bratrského života pokorně necháváme vést Pánovým Duchem, tím snáze překonáme nedorozumění, rozdělení a spory a staneme se věrohodným znamením jednoty a pokoje. Věrohodné znamení toho, že náš Pán je vzkříšený a živý.

Touto radostnou jistotou vás všechny, drazí bratři a sestry, objímám: syrsko-katolického patriarchu, předsedu biskupské konference, apoštolského vikáře mons. Pelâtre, a další biskupy, exarchy, kněze, jáhny, řeholnice, řeholníky a věřící laiky patřící k různým komunitám a ritům katolické církve. Rád bych vřele pozdravil konstantinopolského patriarchu Bartoloměje I., syrského pravoslavného patriarchu, arménského apoštolského patriarchálního vikáře a představitele protestantských komunit, kteří se přišli modlit s námi na tuto bohoslužbu. Za toto bratrské gesto vyslovuji své uznání. Vroucí pozdrav patří arménskému apoštolskému patriarchovi Mesrobovi II, jehož ujišťuji svojí modlitbou.

Bratři a sestry, obraťme nyní svoji mysl k Panně Marii, svaté Matce Boží. Spolu s Ní, která se modlila ve večeřadle spolu s apoštoly v očekávání Letnic, prosme Pána, aby seslal svého Svatého Ducha do našich srdcí a učinil z nás svědky evangelia na celém světě.
Amen.

Promluvy

29.11.2014

Společná naděje neklame, protože stojí na věrnosti Boží

Promluva papeže na ekumenické bohoslužbě, patriarchální kostel sv. Jiří v Istanbulu

Svatosti, drahý bratře!

Večer s sebou přináší vždycky určitý pocit vděčnosti za prožitý den spolu se záchvěvem důvěry před nadcházející nocí. Mou duši naplňuje dnes večer vděčnost vůči Bohu, který mi umožnil být dnes tady a pomodlit se společně s Vaší Svatostí a touto sesterskou církví na závěr intenzivního dne apoštolské návštěvy a současně v očekávání dne, který jsme liturgicky zahájili, tedy svátku svatého apoštola Ondřeje, který je zakladatelem a patronem této církve.

Pán nám slovy proroka Zachariáše v těchto nešporách opět daroval základ našeho rozpoložení mezi dneškem a zítřkem, pevnou skálu, po níž můžeme společně kráčet s radostí a nadějí. Tímto skálopevným základem je Pánův příslib: „Hle, vysvobodím svůj lid ze země východu i západu slunce... v pravdě a spravedlnosti“ (8,7.8).

Ano, ctěný a drahý bratře Bartoloměji, vřele Vám děkuji za bratrské přijetí a cítím, že naše radost je větší, protože pramen je nad námi, není v nás, není v našem snažení a v našem úsilí, které je také nutné, ale spočívá ve společné důvěře ve věrnost Boha, který klade základ obnovy svého chrámu, jímž je církev (Zach 8,9). „Hle, setba pokoje“ (Zach 8,12); setba radosti. Onoho pokoje a oné radosti, které svět nemůže dát, ale které Pán Ježíš přislíbil svým učedníkům a jako Zmrtvýchvstalý daroval mocí Ducha svatého.

Ondřej a Petr tento příslib slyšeli a obdrželi tento dar. Byli pokrevními bratry, ale setkání s Kristem je proměnilo v bratry ve víře a v lásce. A v tento radostný večer při této podvečerní modlitbě chci především říci: bratry v naději. A naděje neklame. Jaká milost, Svatosti, že můžeme být bratry v naději Zmrtvýchvstalého Pána! Jaká milost – a jaká odpovědnost – moci kráčet společně v této naději, podporování přímluvou svatých bratrů apoštolů Ondřeje a Petra! A vědět, že tato společná naděje neklame, protože je založena nejenom na nás a našich ubohých silách, ale na věrnosti Boží.

S touto radostnou nadějí plnou vděčnosti a rozechvělého očekávání skládám Vám svatosti a všem přítomným a celé konstantinopolské církvi svá srdečná a bratrská blahopřání ke svátku svatého patrona. A ještě vás prosím, abyste požehnal mně a římské církvi.

Dialog není pouhá konfrontace idejí

Promluva papeže Františka při pravoslavné byzantské liturgii, kostel sv. Jiří v Istanbulu

Mnohokrát jsem se jako arcibiskup Buenos Aires účastnil božské liturgie pravoslavných komunit působících v tomto městě, ale to, že jsem dnes tady v patriarchálním kostele sv. Jiří na slavnosti sv. apoštola Ondřeje, prvního z povolanych a bratra svatého Petra, patrona ekumenického patriarchátu, je opravdu jedinečná milost kterou mi daroval Pán.

Setkat se, dívat se jeden druhému do tváře, vyměnit si objetí pokoje, modlit se za sebe navzájem – to jsou podstatné dimenze oné cesty, která vede ke znovunastolení plného společenství, ke kterému směřujeme. To vše neustále předchází a doprovází další podstatná dimenze této cesty, kterou je teologický dialog. Autentický dialog je vždycky setkání lidí, kteří mají jméno, tvář a dějiny a nikoli pouhá konfrontace idejí.

Platí to především pro nás křesťany, protože pro nás je pravdou osoba Ježíše Krista. Příklad sv. Ondřeje, který spolu s jiným učedníkem přijal pozvání božského mistra: „Pojďte a uvidíte“ a „ten den zůstali u něho“ (*Jan 1,39*), nám jasně ukazuje, že křesťanský život je osobní zkušenost, proměňující setkání s Tím, který nás miluje a chce nás spasit. Také křesťanská zvěst se šíří díky lidem, kteří milují Krista a proto nemohou nepředávat radost z toho, že jsou milováni a spaseni. Opět je tu inspirující příklad apoštola Ondřeje. Ten poté co následoval Ježíše do míst, kde bydlel, a zůstal u něho, „nejdříve našel svého bratra Šimona a řekl mu: »Našli jsme Mesiáše!« - to přeloženo znamená Kristus – a přivedl ho k Ježíšovi“ (*Jan 1,40-42*). Je proto jasné, že ani dialog mezi křesťany se nemůže vyhýbat této logice osobního setkání.

Není proto náhodou, že cesta smíření a pokoje mezi katolíky a pravoslavnými byla v určitém smyslu zahájena setkáním a objetím našich ctihodných předchůdců, ekumenického patriarchy Athenagora a papeže Pavla VI. před padesáti lety v Jeruzalémě. Tuto událost jsme si nedávno připomněli opětovným setkáním ve městě, kde byl Pán Ježíš Kristus zabit a vstal z mrtvých.

Příznivou shodou okolností se tato moje návštěva uskutečňuje den po padesátiletém výročí promulgace dekretu Druhého vatikánského koncilu o hledání jednoty mezi všemi křesťany, *Unitatis redintegratio*. Jde o zásadní dokument, který otevřel novou cestu setkání mezi katolíky a bratry jiných církví a církevních společenství.

Tímto dekretem katolická církev výslovně uznává, že pravoslavné církve „mají pravé svátosti a především, vlivem apoštolské posloupnosti, mají kněžství a eucharistii, které je s námi dosud těsně pojí“ (č.15). V důsledku toho se prohlašuje, že věrné opatrování plnosti křesťanské tradice a k dovršení smíření východních a západních křesťanů je svrchovaně důležité zachovávat a udržovat bohatý odkaz východních církví, nejenom pokud jde o liturgické a duchovní tradice, ale také o kanonickou disciplínu, kterou potvrdili svatí a sněmy a kterými se řídí život těchto církví (srov. č. 15-16).

Považuji za důležité vyzdvihnout respekt vůči tomuto principu jako podstatnou a vzájemnou podmínku znovunastolení plného společenství, které nespočívá ani v podrobenosti jednoho druhému, ani v pohlcení jednoho druhým, nýbrž spíše v přijetí všech darů, které Bůh dal každému, aby celému světu zjevil obrovské tajemství spásy uskutečněné Kristem Pánem skrze Ducha svatého. Chci ujistit každého z vás, že k dosažení kýženého cíle plné jednoty, katolická církev nezamýšlí vznášet žádné požadavky kromě vyznání společné víry a že jsme připraveni společně ve světle učení Písma a zkušenosti prvního tisíciletí hledat takové způsoby, které zaručí nezbytnou jednotu církve v nynější situaci: jediné co si přeje katolická církev a co hledám jako biskup Říma – „církev, která předsedá v lásce“ – je společenství s pravoslavnými církvemi. Toto společenství bude vždycky plodem lásky, „která je nám vylita do srdce skrze Ducha svatého, který nám byl dán“ (*Řím 5,5*), bratrské lásky, která dává výraz duchovnímu a transcendentnímu svazku, který nás pojí jakožto Pánovy učedníky.

V dnešním světě se mocně zvedají hlasy, které nemůžeme neslyšet a které po našich církvích požadují, abychom až do dna prožívali, že jsme učedníky Pána Ježíše Krista.

První z těchto hlasů patří chudým. Ve světě je příliš mnoho mužů a žen, kteří trpí těžkou podvýživou, rostoucí nezaměstnaností, vysokým stupněm nezaměstnanosti mladých lidí a zvyšováním sociální exkluze, která může vést ke kriminální činnosti a dokonce k náboru do řad teroristů. Nemůžeme zůstat lhostejnými vůči hlasům těchto bratrů a sester. Žádají po nás nejenom materiální pomoc, která je v mnoha okolnostech nezbytná, ale především pomoc při obraně jejich důstojnosti jakožto lidí, aby mohli najít duchovní energii, povznést se a být opět protagonisty svých dějin. Žádají nás rovněž, abychom ve světle evangelia bojovali proti strukturálním příčinám chudoby: nerovnosti, nedostatku důstojné práce, země a obydlí, upírání sociálních a pracovních práv. Jako křesťané jsme

povolání společně přemáhat onu globalizaci lhovosti, která – jak se zdá – má dnes navrch nad novou civilizací lásky a solidarity.

Druhý hlas, který silně volá, je hlasem obětí konfliktů v mnoha částech světa. Tento hlas slyšíme znít velmi dobře tady, protože některé sousední národy jsou postiženy krutou a nelidskou válkou. S velikou bolestí myslím na početné oběti nelidského a nesmyslného atentátu, který v těchto dnech zasáhl věřící muslimy během modlitby v nigerijské mešitě Kano. Rušit mír nějakého národa, páchat nebo schvalovat jakékoli násilí, zvláště na slabých a bezbranných osobách, je nejtěžším hříchem proti Bohu, protože je výrazem nerespektování Božího obrazu v člověku. Hlas obětí konfliktů nás nutí k urychlenému pokračování v cestě ke smíření a společenství mezi katolíky a pravoslavnými. Ostatně, jak můžeme věrohodně zvěstovat poselství pokoje, které přichází od Krista, pokud se mezi námi nadále vyskytuje soupeření a sváry (srov. *Evangelii nuntiandi*, 77)?

Třetí hlas, který nás interpeluje, patří mládeži. Dnes je bohužel mnoho mladých lidí, kteří žijí bez naděje, přemoženi nedůvěrou a rezignací. Mnozí mladí, ovlivnění dominantní kulturou, hledají radost jenom ve hmotném majetku a v uspokojení momentálních emocí. Nové generace nebudou moci nikdy získat pravou moudrost a udržovat naději, pokud my nebudeme schopni uplatňovat a předávat autentický humanismus, který pramení z evangelia a z tisícileté zkušenosti církve. Jsou to právě mladí – myslím zejména na množství pravoslavných, katolíků a protestantů, kteří se scházejí na mezinárodních setkáních pořádaných komunitou Taizé. Ti nás vybízejí, abychom učinili krok vpřed k plnému společenství. A to nikoli proto, že neznají význam odlišností, které nás dosud rozdělují, ale protože dovedou vidět dál a jsou schopni chápat to podstatné, co nás již spojuje.

Drahý bratře, nejdraší bratře, jsme už na cestě k plnému společenství a můžeme již prožívat výmluvná znamení skutečné, byť ještě neúplné jednoty. To nám dodává útěchu a oporu, abychom v této cestě pokračovali. Jsme si jisti, že jsme na této cestě podporováni přímluvou svatého apoštola Ondřeje a jeho bratra Petra, které tradice pokládá za zakladatele církve v Konstantinopoli a v Římě. Prosme Boha o velký dar plné jednoty a schopnost jej přijmout do svých životů. A nikdy se nezapomeňme modlit za sebe navzájem.

1.12.2014

Tisková konference papeže Františka na palubě letadla cestou z Istanbulu do Říma

Vatikán. Při nedělní podvečerním letu z Istanbulu do Říma papež František jako obvykle zodpověděl otázky novinářského doprovodu. Až na dvě výjimky se týkaly právě ukončené apoštolské cesty do Turecka. Úvodní slovo tradičně patřilo hostitelské zemi – v tomto případě vystoupily dvě turecké novinářky. První z nich zastupovala tureckou televizi a zajímaly ji různé aspekty mezináboženského dialogu, zejména postoje islamofobie, které ve svém uvítacím projevu zmínil turecký prezident Erdogan, a současné blízkovýchodní christianofobie, o níž zase mluvil papež František.

Mezináboženský dialog, islamofobie, christianofobie

Papež: „Vaše otázky by vydaly na knihu...Chtěl bych něco říci o těchto třech věcech: mezináboženském dialogu, islamofobii a christianofobii. Začneme islamofobií – je pravda, že teroristické akce, nejenom v blízkovýchodní oblasti, ale také v Africe, vyvolávají reakci typu: „Je-li toto islám, tak se rozzlobím“. Mnohé a mnohé muslimy to uráží a tvrdí: „Ne, my nejsme takoví. Korán je knihou pokoje, prorockou knihou pokoje. Islám není takový“. Chápu to a upřímně si myslím, že nemůžeme o všech muslimech mluvit jako o teroristech. Stejně jako nelze říci, že by všichni křesťané byli fundamentalisté, ačkoli takovému skupinky také mezi máme, jako ve všech náboženstvích. Před prezidentem Erdoganem jsem vyslovil přání, aby všichni představitelé islámu – političtí, náboženští i akademičtí – jasně promluvili a odsoudili teroristické činy. To by většině islámského lidu pomohlo říci ne. Nejdřív je však musí slyšet z úst svých představitelů. Všichni totiž potřebujeme celosvětové odsouzení, a to také z muslimské strany.

Christianofobie opravdu existuje a nechci tu užívat eufemismy. Vyhánějí nás, křesťany, z Blízkého východu. Někdy, jak jsme viděli v Iráku v mosulské oblasti, musí křesťané odejít a všechno zanechat, nebo zaplatit daň, i když to k ničemu není. V jiných státech nás zase vyhánějí diplomaticky a v rukavičkách. (...) Jako by tu byla vůle, aby už křesťané neexistovali, aby nezůstalo nic křesťanského. Na Blízkém východě za tím stojí terorismus, za diplomatickým vyháněním v rukavičkách zase něco jiného a nikoli dobrého.

Zatřetí, mezináboženský dialog. Možná nejkrásnější rozhovor jsem v této souvislosti navázal s předsedou Úřadu pro náboženské záležitosti a jeho týmem. Již před půldruhým měsícem, když ve Vatikánu předával své pověřovací listiny nový turecký vyslanec u Svatého stolce, jsem v tomto muži poznal hluboce zbožného a vynikajícího člověka. A předseda onoho úřadu měl tutéž školu. Vyslovil jednu velice pěknou věc: Pokud se zdá, že je mezináboženský dialog u konce, musíme učinit kvalitativní skok. Mezináboženský dialog totiž není pouhá výměna názorů na různou

problematiku, ale skutečný rozhovor mezi věřícími lidmi různých příslušností. A to je na tom krásné – muž či žena se totiž setkávají s jiným mužem či ženou a vyměňují si své zkušenosti. Nemluví se pouze o teologii, ale náboženských prožitcích. Takto pokročíme kupředu...Setkání na úřadě pro náboženské záležitosti bylo skutečně kvalitní a velmi mne potěšilo.

Když se ještě vrátím k prvním dvěma aspektům, zejména islamofobii, je nutné vždy rozlišovat, co nám nabízí určité náboženství a jak poté konkrétně s touto nabídkou naloží určitá vláda. Možná se definuje jako islámská, židovská nebo křesťanská. Vláda se ale nevykonává z titulu náboženské příslušnosti, mezi tím je propastný rozdíl. Je tudíž třeba rozlišovat, protože se často se užije nějaké jméno, ale skutečnost neodpovídá jmenovanému náboženství...

Druhá turecká novinářka se jménem zpravodajské agentury ptala na papežovu modlitbu v Modré mešitě. Obracel se v onen moment Svatý otec k Bohu?

Modlitba v Modré mešitě

Papež: „Jel jsem do Turecka jako poutník, nikoli jako turista. Hlavní důvod byl náboženský – svátek sv. Ondřeje, který jsem si přál sdílet s patriarchou Bartolomějem. Když jsem pak ale vstoupil do mešity, nemohl jsem říci: Teď je ze mne turista. Nikoli, celý pobyt byl náboženský. Spatřil jsem onu nádheru a naslouchal výklad muftího, který vše dobře a velice mírně vysvětloval, a to i pomocí Koránu, kde se mluví o Marii a Janu Křtiteli. V onu chvíli jsem cítil potřebu modlit se. Navrhl jsem: Pomodlíme se chvíli? A muftí souhlasil. Osobně jsem se opravdu modlil – za Turecko, za mír, za muftího, za všechny, i za sebe, protože to potřebuji. Hlavně jsem se modlil za mír. Řekl jsem: Pane, už dost válekám. Byla to skutečně chvíle upřímné modlitby.“

Následující dotaz kladl ruský novinář pravoslavného vyznání. Poděkoval Svatému otci za snahu o sblížení s pravoslavným světem a nadnesl téma vztahů s moskevským pravoslavným patriarchátem.

Perspektivy setkání s moskevským patriarchou Kyrilem

Papež: „Před měsícem u příležitosti biskupské synody přijel do Říma metropolita Hilarion. Požádal mne o schůzku nikoliv jako delegát synody, nýbrž jako předseda komise pro dialog pravoslavné a katolické církve. Sešli jsme se, ale o tom později. Chtěl bych se nejdříve zmínit o pravoslaví jako takovém. Myslím, že s pravoslavnými církvemi jsme na cestě. Tyto církve mají svátosti, apoštolskou posloupnost. Na co tedy máme čekat? Až se teologové dohodnou? Takový den nikdy nenastane, o tom vás ujišťuji, jsem tady dosti skeptický. Teologové pracují dobře, ale já si vzpomínám na to, co Athenagora údajně řekl Pavlu VI.: „Pošleme všechny teology na ostrov, ať si tam přemýšlejí, a půjdeme dál sami.“ Myslel jsem si, že ten výrok není pravdivý, ale patriarcha Bartoloměj mi to vyvrátil. Nemůžeme čekat: jednota je pouť, společná cesta. To je duchovní ekumenismus – společná modlitba, práce, charitativní díla, výuka...Potom je tu ekumenismus krve, když se zabíjejí křesťané. A tady máme hodně mučedníků, počínaje těmi ugandskými, napůl anglikány a napůl katolíky, kteří byli svatořečeni před padesáti lety. Vrazi se jich neptali, jestli jsou katolíci nebo anglikáni. Krev se tu smísila. Naši mučedníci na nás volají: Jsme jedno. Už jsme dosáhli jednoty, v duchu a v krvi. (...) Myslím tedy, že musíme s odvahou pokračovat touto cestou. Jistě, také na univerzitních katedrách, ale především kráčet dál. Nyní řeknu možná něco nepochopitelného. Východní katolické církve jistě mají právo na existenci, ale uniaticismus je slovo z jiných časů. Dnes tak mluvit nemůžeme. Musíme najít jinou cestu.“

A nyní už „přistaneme“ v Moskvě. S patriarchou Kyrilem existuje společná vůle po setkání. Dal jsem mu vědět, že přijedu, kam si bude přát, a on chce totéž. V poslední době ale má tolik starostí kvůli válce, že je setkání s papežem druhořadé. Nicméně se chceme setkat a jít dál. Hilarion navrhl, aby smíšená komise katolické a pravoslavné církve studovala otázku primátu. Je totiž nezbytné hledat odpověď na otázku Jana Pavla II., který řekl: Pomozte mi najít takovou formu primátu, na které bychom se shodli.“

Novinář z listu Italské biskupské konference citoval z nedělní pravoslavné bohoslužby v istanbulském patriarchálním kostele. Papež ve své promluvě ujišťoval, že „k dosažení kýženého cíle plné jednoty, katolická církev nezamýšlí vznášet žádné požadavky“. Souvisí tato věta právě s otázkou papežského primátu?

Otázka papežského primátu

Papež: „Nejde tu o požadavek, ale o dohodu, kterou chtějí také pravoslavní. Musíme se dohodnout a najít formu odpovídající prvním staletím. Učiním odbočku: To, co nejhluběji vnímám na této cestě jednoty, vyjadřovala sobotní homilie od Duchu svatém. Pouze cesta Ducha je správná. On překvapuje, ukazuje nám, v čem je problém, je tvořivý. Náš problém – který vyzní jako sebekritika, ale více méně je to totéž, co jsem řekl při generální kongregaci před konkláve – je následující: Církev má vadu a hříšný návyk, že příliš hledí na sebe, jako by věřila, že má vlastní světlo. Církev ovšem nemá vlastní světlo, musí hledět na Ježíše Krista. První církevní otcové ji

nazývali *mysterium lunae*, tajemství luny, proč asi? Protože vydává světlo, avšak nikoli vlastní, nýbrž odráží sluneční záři. Když se církev příliš zahledí do sebe, nastupují rozdělení. A to se stalo po prvním tisíciletí. Dnes jsme u oběda mluvili o místu, již nevím jakém, kde jeden kardinál předal patriarchovi papežskou exkomunikační bulu. To byl okamžik, kdy se církev dívala na sebe, a nikoli na Ježíše Krista. Myslím, že všechny problémy mezi křesťany, přinejmenším mluvím o katolické církvi, vycházejí z této sebezahleděnosti a sebevztahovačnosti. Bartoloměj dnes užil jiného slova, které je také velmi pěkné, ve smyslu „introverze“...Pravoslavní primát akceptují, v dnešních litaniích se modlili za „pastýře a primase“. Jak to říkali? „Za toho, kdo předsedá“. Uznávají jej tedy, jak to dnes přede mnou řekli. Co se ale týče formy primátu, musíme se pro inspiraci vrátit do prvního tisíciletí. Nechci říci, že se církev mýlila, šla svou dějinnou cestou. Ale nynější historickou cestou církve je ta, kterou nastolil sv. Jan Pavel II. svou žádostí: Pomozte mi najít shodu ve světle prvního tisíciletí. To je klíčový bod. Když se církev zrcadlí sama v sobě, zřídá se svého bytí církví a stává se teologickou neziskovou.“

Španělská novinářka z listu *El Mundo* pokračovala v ekumenickém tématu a poukázala na papežovo historické gesto, když se sklonil před konstantinopolským patriarchou s prosbou o požehnání. Jak chce římský biskup odrazit kritiku ultrakonzervativních kruhů, které hledí podezíravě na obdobná vstřícná gesta, ptala se.

Ekumenismus a kritika konzervativních kruhů

Papež: „Dovolím si říci, že problém konzervativních skupin nemají pouze katolíci, ale také pravoslavní. Touto cestou se u nich vydávají některé kláštery. Kupříkladu je tu problém, o kterém se diskutuje už od časů bl. Pavla VI. Je to datum velikonoce, na kterém se nedokážeme dohodnout. Když se totiž budou slavit na první úplněk po 14 nisanu, s postupem let hrozí, že naši pravnci budou mít velikonoce v srpnu. Pavel VI. tedy navrhl neměnné datum, shodu na jedné dubnové neděli. Bartoloměj v tom byl odvážný, připomenu jen jeden příklad, kdy malé finské pravoslavné komunitě řekl, aby slavila velikonoce ve stejném termínu s luterány, aby v zemi s křesťanskou menšinou nebyly dvojí velikonoce. Totéž platí pro východní katolické církve...Jednou jsem v Římě zaslechl rozhovor východního katolíka se západním, který se připravoval na oslavu velikonoce. Ten východní říkal: Tvůj Kristus vstal z mrtvých dnes? Ale ne, náš Kristus bude vzkříšen až za měsíc! A druhý mu odpovídal: Tvůj Kristus je také můj Kristus. Datum velikonoce je tedy důležité, i když trvá odpor z naší i pravoslavné strany. Co se týče konzervativních skupin, musíme k nim mít úctu a neúnavně v katechezi a dialogu vysvětlovat, aniž bychom uráželi, špinili nebo pomlouvali. Nelze anulovat člověka tím, že se o něm řekne: To je konzervativce. To nelze. Je to Boží syn stejně jako já. Pojď a promluvíme si. Pokud nechce mluvit, je to jeho problém, ale respektuji ho. Trpělivost, mírnost a dialog.“

Další otázka se týkala skončeného biskupského synodu o rodině. Papež František nejprve upozornil, že by nerad, aby byly kladeny otázky, které nemají co do činění s apoštolskou cestou do Turecka, ale na otázku novinářky odpověděl. Ptala se, zda na synodě nedošlo k polemice o terminologii v souvislosti s postojem církve k homosexuálům. První synodální dokument totiž mluvil o přijetí homosexuálů a vyjadřoval se o nich velmi pozitivně. Souhlasíte s touto terminologií? – ptala se Patricia Thomas.

Biskupský synod o rodině

Papež: „Synod je proces, cesta. To za prvé. Za druhé: synod není parlament. Je to ochranný prostor vyhrazený k tomu, aby zde mohl působit Duch svatý. Každý den se konal *briefing* s otcem Lombardim a některým ze synodních otců, kteří mluvili o tom, co se ten den probíralo. Některá vystoupení spolu kontrastovala, ale po nich vznikl koncept první zprávy, tzv. *relatio*. Tato zpráva z diskuse byla pracovním textem pro jednotlivé jazykové skupiny, které nad ním pracovaly. Ty pak dodaly svoje zprávy, které byly zveřejněny a zpřístupněny všem novinářům. Každá diskusní skupina – anglická, španělská, francouzská, italská – přehlédla tu první *relatio*, včetně té pasáže, o které mluvíte. Potom se všechno vrátilo k redakční komisi, která se snažila zanést všechny pozměňovací návrhy. To podstatné zůstává, ale všechno musí být korigováno, všechno. A to podstatné, co zůstalo, je závěrečná zpráva (*relatio synodi*). Ani tady to však nekončí. I tato zpráva je provizorní, protože se stala pracovním textem příštího synodu, tedy tzv. *Lineamenta*. Tento dokument byl zaslán biskupským konferencím, které jej mají prodiskutovat, zaslat svoje připomínky a potom bude sepsán další dokument, tzv. *Instrumentum laboris* a další synod pak udělá opět své. Je to proces. Proto si nelze vytvářet názor o někom nebo o nějakém návrhu. Synod je třeba vidět v jeho celku. Já nesouhlasím ani s tím – a to je moje mínění, které nechci vnucovat – totiž aby se říkalo: »Dnes tento otec řekl toto a tamten řekl tamto«. Ne, ať se řekne, co bylo řečeno, ale nikoli, kdo to řekl, protože – opakuji – synod není parlament, nýbrž chráněný církevní prostor. A tato ochrana je kvůli tomu, aby mohl působit Duch svatý. Taková je má odpověď.“

Francouzská novinářka se ptala na papežovo setkání s uprchlíky těsně před odletem z Turecka a zajímalo ji, proč nebylo možné navštívit nějaký uprchlický tábor, a také, zda papež uvažuje o nějaké blízké návštěvě Iráku.

Setkání s uprchlíky v Turecku a případná návštěva Iráku

Papež: „Ano. Chtěl jsem jít do nějakého tábora a dr. Gasbarri (*organizátor programu papežských cest – pozn. překl.*) počítal se vším a udělal vše, co bylo možné. Bylo by k tomu však zapotřebí jeden den navíc, což nešlo. Nebylo to možné z mnoha důvodů nejenom osobních. Požádal jsem proto salesiány, kteří pracují s mládeží z řad uprchlíků, aby je přivedli. A byl jsem s nimi těsně před tím, než jsem se vydal navštívit v nemocnici hospitalizovaného arménského patriarchu. Potom už následoval odlet. Mohl jsem se s uprchlíky setkat. Chci při této příležitosti poděkovat turecké vládě za její velkodušnost, protože poskytla útočiště přibližně jednomu milionu uprchlíků. Víte, co to znamená jeden milion lidí, kteří přijdou a je třeba se postarat o jejich obživu, zdravotní péči, bydlení atd. Je to opravdu velkodušné! A za to chci veřejně poděkovat. Další otázka se týkala Iráku. Domlouval jsem se s (chaldejským) patriarchou Sako prostřednictvím vyslance kardinála Filoniho, ale návštěva prozatím není možná. Ne proto, že nechci. Kdybych jel, způsobilo by to dosti vážný bezpečnostní problém tamějším představitelům. Velice bych však rád a chci.“

Německého novináře zajímalo, zda papež mluvil s prezidentem Erdoganem o vstupu Turecka do Evropské unie.

Vstup Turecka do EU

Papež: „Ne, o tom jsme s Erdoganem nemluvili. Je to zajímavé. Mluvili jsme o spoustě věcí, ale o tomto jsme nemluvili.“

Japonský novinář se ptal na »třetí světovou válku« a jaderné zbraně. Připomněl papežovu návštěvu v italské Redipuglii, kde František mluvil o tom, že třetí světová válka pravděpodobně již po kouskách ve světě probíhá. Na příští rok připadne 70. výročí konce druhé světové války, jakož i tragédie atomových výbuchů v Hirošimě a Nagasaki. „Jak bychom podle Vás my, lidské bytosti, měli jednat s těmito jadernými zbraněmi a s hrozbou ozáření? – ptal se Hiroši Išida.

Třetí světová válka

Papež: „Musím říci dvě věci. Za prvé: Je to moje osobní mínění, ale jsem přesvědčen, že prožíváme třetí světovou válku po kouskách, po kapitolách, všude. Je za tím nevraživost, politické a ekonomické problémy a nejenom ty. Jsou mnohé a týkají se udržení systému, v jehož středu je bůžek peněz a nikoli člověk. Obchodní problémy. Obchod se zbraněmi je děsivý a patří nyní mezi ty nejintenzivnější obchody. Myslím si, že tato realita sílí, protože existuje dodávka zbraní. Loni v září se říkalo, že Sýrie měla chemické zbraně. Myslím, že Sýrie nebyla schopna produkovat chemické zbraně. Kdo jí je prodal? Možná, že někteří z těch, kteří ji potom obviňovali, že je vlastní? Nevím. Kolem tohoto obchodu se zbraněmi existuje velké tajemství. Za druhé. Atomová energie. Vskutku, příklad z Hirošimou a Nagasaki ukazuje, že lidstvo se nepoučilo, nepoučilo. Není schopné osvojit si to, co je v této věci elementární. Bůh nám dal stvoření, abychom z této prapůvodní »před-kultury« učinili kulturu a mohli ji rozvinout. A člověk to učinil a došel až k jaderné energii, která může posloužit ve spoustě věcech, ale užívá se také k záhubě stvoření, lidstva. A stává se z toho jakási druhá forma »před-kultury«. Ona prapůvodní před-kultura se stává druhou před-kulturou, která je – nechci říci konec světa – ale jakási mezní, konečná před-kultura. Potom bude nutné začít od začátku. Je hrozné, jak tato vaše dvě města musela začínat od začátku.“

Poslední otázka italské novinářky Francesky Giansoldatiové se týkala papežovy návštěvy v Turecku a vztahu k Arménům. Příští rok uplyne sto let od genocidy Arménů a turecká vláda k tomu zaujímá negacionistický postoj, řekla italská žurnalistka, kterou zajímalo, co si o tom myslí papež, který v Turecku mluvil o mučednictví krve, jež se v tomto případě týká půl druhého milionu lidí.

Genocida Arménů

Papež: „Dnes jsem navštívil v arménské nemocnici arménského arcibiskupa, který je již delší dobu nemocen. Během této cesty jsem se setkával s Armény. Turecká vláda učinila gesto minulý rok. Tehdejší premiér Erdogan napsal list v den tohoto výročí. Tento list je podle některých velmi chabý, ale bylo to podle mého názoru určité - nevím, zda velké či malé – podání ruky. A to je vždycky plusové. Mohu natáhnout ruku méně nebo více a čekat, co mi řekne druhý, abych se neocitl v rozpacích. To co učinil turecký premiér, je pozitivní. Na srdci mi leží jedna věc, a tou je arménsko-turecká hranice. Kdyby byla otevřena, bylo by to krásné! Víím, že jsou v tamějším regionu geopolitické problémy, které neusnadňují její otevření. Musíme se však modlit za smíření národů. Víím, že na obou stranách existuje dobrá vůle. Tak věřím a musíme se snažit pomoci, aby se tak stalo. Na příští rok se připravují mnohé pietní akty tohoto výročí. Doufejme, že cestou malých gest a malých krůčků dojde ke sblížení. Toto mne v této chvíli napadá.“

V samotném závěru tiskové konference reportérka francouzské katolické televize KTO požádala papeže, zda by neřekl něco k 15. výročí vzniku této televizní stanice.

Papež: „KTO... Srdečně zdravím a přeji vše nejlepší, aby se tato televize mohla rozvíjet a pomáhat správně chápat, co se děje ve světě. Blahopřeji a Pán ať vám žehná! Děkuji za vaši přívětivost a nezapomeňte se za mne modlit. Mám toho zapotřebí. Děkuji.“

- rozloučil se papež s novináři na palubě letadla při zpáteční cestě z Istanbulu do Říma. Po přistání na letišti Ciampino jako při každém návratu z apoštolské cesty zamířil Petrův nástupce nejprve do baziliky Panny Marie Větší, kde setrval asi půl hodiny v modlitbě.

2.12.2014

Papež: moderní otroctví je zločinem proti lidskosti

Vatikán. „Každá lidská bytost je Božím obrazem – a Bůh je láska a svoboda“, prohlásil papež František dnes dopoledne v sídle Papežské akademie věd, kde představitelé různých náboženství podepsali společné prohlášení proti modernímu otroctví. Ve své promluvě Svatý otec odsoudil všechny formy této kriminality.

"Fyzické, ekonomické, sexuální a psychologické zneužívání v současné době spoutává desítky milionů lidí v nelidskosti a ponižení."

Tyto formy zločinnosti jsou o to horší, že všem lidem nepřiznávají stejnou míru svobody a důstojnosti, pokračoval papež.

"Moderní otroctví je zločinem proti lidskosti. Jeho oběti pocházejí ze všech vrstev, avšak nejčastěji je nacházíme mezi chudými a nejzranitelnějšími lidmi. Vyzýváme proto všechny věřící, náboženské představitelé, vlády a podniky, všechny muže a ženy dobré vůle, aby vyslovili svou podporu a připojili se k hnutí proti modernímu otroctví ve všech jeho formách."

Tato deklarace, uzavíral papež s odkazem na společné prohlášení, nás všechny zavazuje. V každém z nás je vepsán Boží obraz, a proto nesmíme dopustit, aby se s obrazem živého Boha obchodovalo.

Deklarace náboženských představitelů proti modernímu otroctví:

„My signatáři jsme se zde dnes shromáždili k této historické iniciativě mající inspirovat duchovní a praktické konání všech náboženství světa a lidí dobré vůle, aby bylo do roku 2020 odstraněno moderní otroctví.“

V očích Božích[1] je každá lidská bytost - ať dívka či chlapec, žena či muž - svobodnou osobou, již je určeno žít v rovnosti a bratrství pro dobro všech. Různé formy moderního otroctví jako je obchod s lidskými bytostmi, nucené práce a prostituce, obchod s lidskými orgány a jakákoli praktika popírající základní pojmy rovnosti, svobody a stejné důstojnosti každé lidské bytosti, musejí být považovány za zločin proti lidskosti. Tady a dnes přijímáme společný závazek učinit uvnitř našich věřících obcí i mimo ně vše, co lze, aby se dostalo svobody tomu, kdo je obětí otroctví nebo obchodu s lidmi, a byla mu vrácena naděje v budoucnost. Dnes máme možnost, vědomí, moudrost, nové prostředky i technologie potřebné k dosažení tohoto lidského a morálního cíle.“

Signatáři:

Papež František – katolická církev;
Mata Amritanandamayi – hinduismus;
Achich Chat Hanh – zenový mistr Bhikkhuni Tich Nu Chan Khong;
Datuk K Sri Dhammaratana – malajský buddhismus;
Rabín David Rosen – judaismus (KCB CBE);
Rabín Abraham Skorka – judaismus;
Bartoloměj I. (v zastoupení metropolitou Francie Emmanuelem);
Mohamed Ahmed El-Tajib, vrchní imám univerzity Al Azhar (v zastoupení podsekretářem Abbasem Abdallahem Abbasem Solimanem) - sunnitský islám;
Vrchní ajatolláh Mohammed Taqi al-Modarresi – šíitský islám,
Vrchní ajatolláh Šejk Bašír Hussain al Najafi (v zastoupení Šejkem Naziyah Rayyaq Jaafarem – šíitský islám;
Šejk Omar Abboud – vrchní imám argentinských muslimů;
Canterburský arcibiskup Hon Justin Weby – anglikánský primas.

Mysterium Boha lze chápat jenom na kolenou

Vatikán. Kdo zkoumá mysterium Boha, má padnout na kolena, protože Bůh se zjevuje pokornému – konstatoval papež František v dnešní homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty.

Oči chudého jsou uzpůsobeny vidět Krista a Jeho prostřednictvím nahlédnout profil Boha. Ostatní, kteří hodlají zkoumat toto tajemství pomocí zdrojů svojí inteligence, musejí nejprve pokorně pokleknout, jinak nepochopí nic. Papež František položil důraz na pravdu a paradox mystéria dobré zvěsti: Otcovo království patří chudým v duchu. Papež ve své reflexi vycházel z Lukášova evangelia (Lk 10,21-24), jak jej podává dnešní liturgie. Kristus velebí svého Otce za to, že se rozhodl zjevit těm, kdo pro společnost nic neznamenají, anebo znamenají, ale umějí se stát maličkými:

„On nám dává poznat Otce, dává nám poznat niterný život, který je v Něm. A komu to zjevuje Otec? Koho obdaří touto milostí? »Velebím tě, Otče, Pane nebe a země, že když jsi tyto věci ukryl před moudrymi a chytrými, odhalil jsi je maličkým«. Jedině ti, kdo mají srdce jako maličci, jsou schopni přijmout toto zjevení; pokorné a mírné srdce, které cítí potřebu se modlit, otevřít se Bohu, cítí svoji chudobu. Pouze ten, kdo pěstuje první blahoslavenství, blahoslavenství chudých v duchu.“

Tedy chudoba je přednostní dar, který otevírá bránu Božímu tajemství – pokračoval Svatý otec. Dar, který někdy může scházet právě tomu, kdo celý život toto mysterium studuje.

„Mnozí mohou dosáhnout vědění, poznat i teologii. Mnozí. Ale pokud nepěstují teologii na kolenou, tedy pokorně jako maličci, nepochopí nic. Budou nám říkat spoustu věcí, ale nebudou chápat nic. Jedině chudoba je schopna přijmout Zjevení, které Otec dává prostřednictvím Ježíše, skrze Ježíše. A Ježíš přichází nikoli jako velitel, armádní generál a mocný vládce. Nikoli. Přichází jako ratolest, jak jsme slyšeli v prvním čtení (Iz 11,1-10): Vyrází ratolest z pahýlu Jesse. On je ratolest: pokorný a mírný. A přišel pro pokorné a mírné, aby přinesl spásu chorým, chudým a zdeptaným.“

A Ježíš, pokračoval papež, je první z marginalizovaných, který dokonce nepovažoval za „neoddiskutovatelné, že je roven Bohu. Velikost Božího mystéria se poznává jedine v Ježíšově mystériu a Ježíšovo mysterium je právě tajemstvím snižení se, rozdrčení a pokoření, které přináší spásu chudým, těm kdo jsou drceni nemocemi, hříchy a soužením. Mimo tento rámeček – uzavíral papež – nelze Ježíšovo mysterium chápat.“

„Prosme Pána v této adventní době, aby nás více a více přiblížil Svému mystériu a činil tak cestou, kterou On chce, abychom si osvojili, totiž cestu pokory a mírnosti, cestu chudoby a vnímání toho, že jsme hříšníci. Takto nás přijde spasit, osvobodit. Kéž nás Pán obdaří touto milostí.“

Generální audience

3.12.2014

Pouť do Turecka

Katecheze papeže Františka, nám. sv. Petra

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Dnes se s vámi chci podělit o pár věcí týkajících se méj pouti do Turecka, která se konala od minulého pátku do neděle. Stejně jako jsem vybízel k modlitbě za přípravu a průběh cesty, vybízím nyní k díkůvzdání Pánu za její realizaci, aby přinesla plody dialogu ve vztazích s našimi pravoslavnými bratry a s muslimy, jakož i na cestě k míru mezi národy. V první řadě cítím povinnost vyjádřit svoji vděčnost prezidentovi Turecké republiky, premiérovi, předsedovi vládního úřadu pro náboženské záležitosti a dalším představitelům, kteří mne velice laskavě přijali a zaručili zdárný průběh cesty. To vyžaduje práci, kterou za tímto účelem ochotně vynaložili. Bratrsky děkuji biskupům katolické církve v Turecku, vynikajícímu předsedovi biskupské konference, a děkuji katolickým komunitám za práci, kterou odvedli. Rovněž děkuji ekumenickému patriarchovi, Jeho Svatosti Bartoloměji I. za srdečné přijetí. Bl. Pavel VI. a sv. Jan Pavel II., kteří Turecko navštívili, a sv. Jan XXIII., který byl papežským delegátem v této zemi, chránili shůry moji pouť, která se konala osm let po návštěvě mého předchůdce Benedikta XVI. Tato země je drahá každému křesťanovi, zvláště proto, že se zde narodil apoštol Pavel, konalo se zde prvních sedm ekumenických koncilů a nachází se tam, nedaleko Efesu, „Mariin dům“. Tradice nám praví, že tam po seslání Ducha svatého žila Matka Boží.

První den apoštolské cesty jsem pozdravil představitele země, která je většinově muslimská, ale jejíž Ústava zaručuje laicitu státu. A s jejími představiteli jsme mluvili o násilí. Právě zapomení Boha a nikoli Jeho oslavování způsobuje násilí. Proto jsem poukázal na důležitost společného úsilí křesťanů a muslimů o solidaritu, pokoj a spravedlnost a zdůraznil jsem, že každý stát má zajišťovat občanům a náboženským komunitám reálnou svobodu kultu.

Dnes, těsně před tím než jsem šel pozdravit nemocné, setkal jsem se s jednou skupinou křesťanů a muslimů, jejichž setkání organizovala Papežská rada pro mezináboženský dialog pod vedením kardinála Taurana. Také oni vyjádřili svoje přání pokračovat v bratrském dialogu mezi katolíky či křesťany a muslimy.

Druhý den své cesty jsem navštívil některá symbolická místa různých náboženských vyznání působících v Turecku. V srdci jsem se přitom obracel k Pánu, Bohu nebe i země, milosrdnému Otci celého lidstva. Těžištěm dne byla eucharistie, kterou jsem prožil spolu se všemi pastýři a věřícími různých katolických ritů působících v Turecku. Přítomen byl také ekumenický patriarcha, patriarchální arménský apoštolský vikář, syrský pravoslavný metropolita a zástupci protestantů. Společně jsme prosili Ducha svatého, Toho který působí jednotu církve, jednotu ve víře, jednotu v lásce a jednotu vnitřní soudržnosti. Boží lid v bohatství svých tradic a artikulací je povolán nechat se vést Duchem svatým v ustavičném postoji otevřenosti, chápavosti a poslušnosti. Na naší cestě ekumenického dialogu a také naší jednoty - naší katolické církve - je Duch svatý Tím, který všechno vytváří. Na nás je, abychom Jej nechali působit, přijímali Jej a následovali Jeho vnuknutí.

Třetí a poslední den, svátek svatého apoštola Ondřeje, byl ideálním kontextem pro upevnění bratrských vztahů mezi biskupem Říma, Petrovým nástupcem, a ekumenickým patriarchou Konstantinopole, nástupcem Ondřeje, Petrova bratra, který tuto církev založil. Spolu s Jeho Svatostí Bartolomějem I. jsme obnovili vzájemný závazek ubírat se cestou obnovení plného společenství mezi katolíky a pravoslavnými. Oba jsme podepsali společné Prohlášení jako další etapu této cesty. Obzvláště významnou byla skutečnost, že se tento akt uskutečnil po skončení slavnostní liturgie ze svátku svatého Ondřeje, které jsem se s velkou radostí účastnil a po níž udělili požeňání konstantinopolský patriarcha i římský biskup. Modlitba je vskutku základem každého plodného ekumenického dialogu pod vedením Ducha svatého, který - jak jsem řekl - jednotu vytváří.

Poslední setkání, které bylo krásné i bolestné zároveň, se uskutečnilo se skupinou mladých uprchlíků, které hostí tamější salesiáni. Pro mne bylo velmi důležité setkat se s uprchlíky z válečných oblastí Blízkého východu jednak proto, abych jim vyjádřil blízkost svou i celé církve, jednak, abych zdůraznil hodnotu pohostinnosti, ke které Turecko významně přispívá. Ještě jednou děkuji Turecku za přijetí tolika uprchlíků a ze srdce děkuji salesiánům z Istanbulu. Tito salesiáni, kteří se věnují uprchlíkům, jsou výborní! Setkal jsem se také s dalšími německými kněžími a jedním jezuitou, kteří se věnují uprchlíkům, ale ona salesiánská oratoř pro uprchlíky je opravdu krásná a skrytá práce. Velmi děkuji všem, kdo pracují s uprchlíky. A modleme se za všechny uprchlíky a utečence a za to, aby byly odstraněny příčiny tohoto bolestného stavu.

Draží bratři a sestry, všemohoucí a milosrdný Bůh ať nadále chrání turecký lid, jeho vládcy i představitele různých náboženství. Kéž mohou společně vytvářet pokojnou budoucnost, aby Turecko bylo místem mírumilovného soužití mezi různými náboženskými vyznáními a kulturami. Modleme se, aby na přímluvu Panny Marie, Duch svatý umožnil přinést plody z této apoštolské cesty a obdařil církev misionářskou horlivostí, aby bylo všem národům v úctě a v bratrském dialogu hlášáno, že Pán Ježíš je pravda, pokoj a láska. Jedině On je Pán.

4.12.2014

Petrův nástupce: Chudí se nesmějí stát příležitostí k zisku

Vatikán. „Bojovat proti strukturálním příčinám chudoby“ – tuto výzvu adresoval papež František dobrovolníkům sdruženým ve Federaci dobrovolnických sdružení křesťanské inspirace (FOCSIV) založené před více než 40 lety. „Chudí se nesmějí stát příležitostí k zisku“ – upozornil dále papež v aule Pavla VI. na dnešním setkání s několika tisíci členy tohoto nejstaršího italského sdružení dobrovolnické služby, která působí v 86 zemích a má několik desítek tisíc spolupracovníků. „Děkuji vám za to, co děláte, i za to, jak to děláte!“, řekl František hned v úvodu svojí promluvy.

„Pokračujte cestou dobrovolnické a nezištné služby. Je zapotřebí mocně dosvědčovat nezištnou štědrost. Chudí se nesmějí stát příležitostí k zisku! Chudoba dnes mění tvář, existují nové formy chudoby, a také mezi chudými zrají různá očekávání: přejí si být protagonisty, organizují se a především praktikují solidaritu, která mezi trpícími, mezi těmi posledními existuje. Jste povoláni chopit se těchto znamení času a stát se nástrojem ve službách protagonismu chudých.“

Papež dále zdůraznil nezbytnost boje proti „strukturálním příčinám chudoby: nerovnosti, nedostatku práce a bydlení, negaci sociálních a pracovních práv. Solidarita je způsob spříznění s chudými a vyhýbání se domnělým altruismům, které druhého tlačí do pasivity.“

„Mezi hlavní příčiny chudoby patří ekonomický systém, který plení přírodu – mám na mysli zvláště mýcení lesů, ničení životního prostředí a ztrátu biodiverzity. Je třeba zdůraznit, že stvoření není majetek, se kterým můžeme nakládat, jak se nám zlíbí, a tím méně je majetkem laciným. Stvoření je podivuhodný dar, kterým nás obdařil Bůh, abychom o něj pečovali a užívali jej s úctou ku prospěchu všech.“

Mnohé země, ve kterých působíte, řekl dále papež, zažívají válku. Pomocí těmto zemím přispíváte k míru a usilujete o odzbrojení myslí a sblížení lidí. Stavíte mosty mezi kulturami a náboženstvími. Víra vám umožňuje počínat si tak i v těch nejsvízelnějších zemích, kde spirála násilí jako by neponechávala místo rozumu. Kolik jen lidí utíká před válkou, je pronásledováno pro svoji víru! Kolik jen zlomených životů! Kolik utrpení a zmaru!

„Tváří v tvář tomu všemu, Kristův učedník neustupuje, neodvrací tvář na druhou stranu, ale ujímá se sužovaných lidí zblízka a s evangelní přívětivostí. Myslím na migranty a uprchlíky, kteří chtějí vyvážnout ze svízelných životních podmínek a nebezpečí všeho druhu. Je nezbytné spolupracovat se všemi, s institucemi, neziskovými organizacemi a církevními komunitami na prosazování harmonického soužití různých lidí a různých kultur.“

Kázání z Domu sv. Marty

4.12.2014

Papež kázal o skrytých svatých

Vatikán. Jsou mnozí skrytí svatí: muži, ženy, otcové a matky rodin, nemocní, kněží, kteří denně uskutečňují Ježíšovu lásku. To dodává naději – konstatoval papež František v homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty.

Opravdovým křesťanem je ten, kdo uvádí ve skutek Boží Slovo. Nestačí říkat, že mám víru. Papež komentoval dnešní evangelium o domu postaveném na skále či písku (Mt 1,21-24.27) a vybízel být křesťany nikoli zdánlivými, líčenými, protože, jakmile přijde trochu deště, líčidla zmizí. „Nestačí – řekl papež – být z velmi katolické rodiny nebo patřit k nějakému sdružení či být donátorem, pokud potom neplním Boží vůli. Mnozí zdánliví křesťané – poznamenal – podlehnou prvnímu pokušení, protože jim chybí podstata, stavěli na písku. Na druhé straně existují v Božím lidu mnozí svatí – nikoli nutně kanonizovaní, ale svatí – mnozí muži a ženy, kteří uvádějí ve skutek Ježíšovu lásku. Ti postavili dům na skále, kterou je Kristus.“

„Pomysleme na ty nejmenší. Na nemocné, kteří obětují svoje utrpení za církev, za druhé. Pomysleme na mnohé staré lidi, kteří trpí a modlí se. Pomysleme na četné matky a otce rodin, kteří usilovně táhnou vpřed svoji rodinu, výchovou dětí, každodenní prací, navzdory problémům, ale vždy s nadějí v Ježíše. Nenaparují se, ale dělají, co mohou.“

„To jsou svatí všedního života“ – prohlásil papež.

„Pomysleme na četné kněze, kteří se nevystavují na odiv, ale s velkou láskou pracují ve svých farnostech: katechizují děti, starají se o staré a nemocné, připravují ke svátostem... A každý den to samé, to samé. Neomrzí se jim to, protože jejich základem je skála, Ježíš. On dává církvi svatost a obdařuje nadějí.“

„Musíme hodně přemýšlet o skryté svatosti v církvi“ – podotkl papež. „Křesťané, kteří zůstávají v Ježíši, jsou také hříšníky. Všichni jimi jsme. A někdy se někdo z těchto křesťanů dopustí i nějakého těžkého hříchu, ale potom litují, žádají o odpuštění a to je velké: schopnost požádat o odpuštění, nezaměňovat hřích za ctnost, dobře vědět, kde je ctnost, a kde je hřích. Takoví stojí na skále, kterou je Kristus. Jdou Ježíšovou cestou, následují Jej.“

„Pyšní a samolibí, zdánliví křesťané – zdůraznil papež – budou smetení, poníženi, zatímco chudí budou těmi, kdo zvítězí. Chudí v duchu, ti kteří se před Bohem považují za nic, pokorní dál nesou spásu uváděním Pánova Slova ve skutek. »Dnes jsme, zítra nebudem« - citoval papež sv. Bernarda: »Pomysli člověče, co z tebe bude: pokrm pro červy«. – Všichni budeme potravou červů, všichni – dodal – nemáme-li skálu, budeme pošlapáni.“

„V tomto období přípravy na Vánoce prosme Pána, abychom pevně stanuli na skále, kterou je On. Naší nadějí je On. My všichni jsme hříšníci, jsme slabí, ale vkládáme-li naději v Něho, budeme moci jít vpřed. A v tom je radost křesťana: vědět, že v Ježíši je naděje, odpuštění, pokoj a radost. A nevkládat naději do věcí, které dnes jsou a zítra nebudou.“

Teologie se rodí z naslouchání Božímu lidu

Vatikán. Papež František dnes zahájil nové, pětileté funkční období Mezinárodní teologické komise, v pořadí již deváté. Odborné reflexe této třicetileté skupiny teologů z celého světa, v čele s jejím předsedou, kard. Müllerem, využívá přímo Svatý stolec. Tato služba církvi, poznamenal papež ve své promluvě, předpokládá nejenom intelektuální kompetenci, nýbrž také duchovní vlohy. Mezi posledně jmenovanými se František zaměřil zejména na schopnost naslouchat a doložil ji citací z proroka Ezechiela: "Lidský synu, všechna slova, která ti řeknu, přijmi do srdce, poslouchej s napjatýma ušima" (Ez 3,10).

"Teolog je především věřící, který naslouchá Slovu živého Boha a přijímá je ve svém srdci a myslí. Avšak teolog také musí pokorně naslouchat tomu, "co říká Duch církevním obcím" (Zj 2,7), a to prostřednictvím různých projevů víry, kterými žije Boží lid. Na to upomenul rovněž poslední dokument vaší komise o sensus fidei v životě církve. (...) Teolog je povolán "poslouchat, chápat a vykládat, co všechno naše doba říká, a ve světle Božího slova to posuzovat – to Boží slovo posuzuje – aby se mohla zjevená pravda stále hlouběji chápat, lépe poznávat a přiměřeněji podávat" (Gaudium et Spes,44)".

V tomto světle bych rád poukázal na stále se vyvíjející složení vaší komise, pokračoval papež. Máte mezi sebou pět žen, avšak stále jich není dostatek, dodal. Jsou jako třešničky na dortu, bylo by ovšem třeba ještě něco navíc.

"Jejich přítomnost by se měla stát výzvou k zamyšlení nad rolí, kterou ženy mohou a mají mít na poli teologie. "Církev totiž uznává neodmyslitelný přínos ženy pro společnost, její senzibilitu, intuici a určité zvláštní schopnosti, které jsou obvykle vlastní spíše ženám než mužům. S potěšením sleduji (...), jak mnohé ženy nabízejí nové pohledy k teologické reflexi" (srov. Evangelii gaudium, 103). Na základě svého ženského nadání mohou teoložky odhalovat – a to k dobru všech – jisté neprozkoumané aspekty bezedného tajemství Krista, "ve kterém jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání" (Kol 2,3)."

Proto vás zvu, abyste ku svému prospěchu čerpali z tohoto zvláštního přínosu žen k moudrosti víry, vybízel papež a přešel k jiné charakteristice zastoupených teologů – tedy jejich národnosti. Mezinárodní povaha komise v sobě odráží katolicitu církve, podotkl Petrův nástupce.

"Různé názorové úhly mají tuto katolicitu obohacovat, aniž by škodily jednotě. Tato jednota katolických teologů se opírá o jedinou víru v Krista a čerpá z různosti darů Ducha svatého. Na těchto základech a ve zdravém pluralismu se různé teologické přístupy, vyvinuté v odlišných kulturních kontextech a za použití různých metod, nemohou navzájem ignorovat. Naopak by se měly v teologickém dialogu navzájem obohacovat a korigovat. Práce vaší komise může dosvědčovat takovýto růst a také svědčit o Duchu svatém. Právě On totiž rozsévá různá mínění a tuto rozrůzněnost charismat v církvi. A stejně tak On poté vytváří jednotu. On je protagonista a ti stále."

Učitelkou ryzí teologie je Matka Boží, končil papež František.

"Žena, která naslouchá, rozjímá, je nablízku církvi i lidem v jejich problémech. Pod vedením Ducha svatého a za využití všech zdrojů své ženskosti trvale vstupuje do "celé pravdy" (Jan 16,13). Maria je tak obrazem církve, která v netrpělivém očekávání svého Pána, den za dnem roste v moudrosti víry, rovněž díky trpělivé práci teologů a teoložek."

Modlete se za mne – a prosím, teologicky!, vymínil si papež František v závěrečném pozdravu ke členům Mezinárodní teologické komise.

Angelus

7.12.2014

Pán rozněcuje oheň naděje, nikoli my

Promluva papeže před Angelus, nám. sv. Petra

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Tato neděle označuje druhou etapu doby adventní, nádherného období, jež v nás probouzí očekávání Kristova návratu a památky na Jeho vstup do dějin. Dnešní liturgie nám představuje poselství plné naděje. Je to Pánovo pozvání pronesené ústy proroka Izaiáše: „Těšte, těšte můj národ – praví váš Bůh“ (Iz 40,1). Těmito slovy začíná *Knihy útěchy*, v níž prorok oznamuje lidu žijícímu v exilu radostné poselství o vysvobození. Doba soužení

skončila; Izraelský lid může s důvěrou hledět do budoucna, konečně se může vrátit do vlasti. Proto tedy pozvání k útěše od Pána.

Izaiáš se obrací k lidu, který prošel temným obdobím a velmi těžkou zkouškou. Nyní však přišel čas útěchy. Smutek a strach mohou udělat místo radosti, protože Pán povede svůj lid cestou osvobození a spásy. Jak to udělá? Pěčí a něhou pastýře, který se stará o své stádce. Obdaří totiž stádce jednotou a bezpečím, bude jej pást, shromáždí ztracené ovce v bezpečí ovčince a zvláštní pozornost bude věnovat těm nejkřehčím a nejslabším (v.11). Takový je postoj Boha k nám, kteří jsme Jeho stvořením. Proto prorok zve každého, kdo slyší – včetně nás dnes – aby v lidu šířil toto poselství naděje: že nás potěší Pán a že máme uvolnit místo útěše, která přijde od Pána.

Nemůžeme však být Božími posly, pokud sami jako první nezakoušíme radost z toho, že nás Pán těší a má rád. Dochází k tomu zejména, když nasloucháme Jeho Slovu,.. evangelium, které máme nosit s sebou. Na to nezapomínat! Evangelium v kapse či v tašce, abychom jej neustále mohli číst. A to nám dodá útěchu, když se mlčky modlíme v Jeho přítomnosti, když se s Ním setkáváme v eucharistii nebo ve svátosti odpuštění. To všechno nás těší.

Nechme tedy Izaiášovu výzvu - „Těšte, těšte můj národ“ – znít během této adventní doby ve svém srdci. Dnes je zapotřebí lidí, kteří dosvědčují milosrdenství a něhu Pána, který otrásá rezignovanými, oživuje sklíčené a rozněcuje oheň naděje. Pán rozněcuje oheň naděje! Nikoli my. Mnohé situace žádají naše útěšné svědectví, abychom byli lidmi, kteří se radují a těší. Myslím na ty, kteří jsou stíženi utrpením, nespravedlností a útlakem; na ty, kdo jsou otroky peněz, moci, úspěchu a zesvětštění. Ubožáci! Mají líčené útěchy, nikoli opravdovou útěchu od Pána! Všichni jsme povoláni těšit své bratry, dosvědčovat, že jedině Bůh může odstranit příčiny existenciálních a duchovních dramát. On může. Je mocný!

Izaiášovo poselství, které zní o této druhé adventní neděli, je balzámem na naše rány a podněcuje nás, abychom připravili cestu Pánu. Prorok totiž dnes mluví k našemu srdci, aby nám řekl, že Bůh na naše hříchy zapomíná a těší nás. Svěříme-li se Mu se srdcem pokorným a zkroušeným, On zboří přehradu zla, vyplní mezery našich opominutí, srovná pahorky pýchy a samolibosti a otevře cestu k setkání s Ním. Je pozoruhodné, že máme častokrát strach z útěchy, z toho, že budeme potěšeni. Ba dokonce se cítíme bezpečnější ve smutku a bezútěšnosti. Víte proč? Protože ve smutku si připadáme takřka jako protagonisté, zatímco v útěše je protagonistou Duch svatý! On nás těší, On nám dodává odvahu vyjít z nás samých. On nás přivádí ke zdroji každé opravdové útěchy, tedy k Otci. A to je konverze. Nechte se, prosím vás, těšit od Pána! Nechte se těšit od Pána!

Panna Maria je „cestou“, kterou si připravil Bůh ke svému příchodu na svět. Svěřme jí čekání na spásu a pokoj všech mužů a žen naší doby.

Angelus

8.12.2014

Všechno je milost

Drazí bratři a sestry!

Poselství dnešní slavnosti Neposkvrněného Početí Panny Marie lze shrnout do těchto slov: všechno je nezištný dar Boha, všechno je milost, všechno je dar Jeho lásky k nám. Anděl Gabriel nazývá Marii „milostiplnou“ (Lk 1,28). V ní nemá místo hřích, protože Maria odpovídá na milost a svěruje se jí odpovědí danou Andělovi: „Ať se mi stane podle tvého slova“ (v.38). Neříká: „Učiním podle tvého slova“, nýbrž „ať se mi stane...“ A Slovo se v jejím lůně stalo tělem. Také po nás se žádá, abychom naslouchali Bohu, který k nám mluví, a přijímali Jeho vůli. Podle evangelní logiky není nic čínorodější a plodnějšího, než slyšet a přijímat Pánovo Slovo z Bible, z evangelia. Pán k nám promlouvá ustavičně.

Postoj Marie Nazaretské nám ukazuje, že *bytí předchází konání*, a že je zapotřebí *nechat konat* Boha, abychom opravdu *byli* takovými, jakými nás chce mít On. A On v nás koná mnohé divy. Maria je receptivní, ale nikoli pasivní. Jako na fyzické rovině přijímá moc Ducha svatého, ale potom dává tělo i krev Božímu Synu, který se v ní utváří, tak na duchovní rovině přijímá milost, na kterou odpovídá vírou. Proto sv. Augustin tvrdí, že Panna „počala dříve v srdci než v lůně“ (*Sermones*, 215,4). Nejprve počala víru a potom Pána. Toto tajemství přijaté milosti, již v Marii díky jedinečnému privilegii nebránil hřích, je možnost pro všechny. Vždyť sv. Pavel začíná svůj list Efesanům těmito slovy chvály: „Buď pozeňán Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, on nás zahrnul z nebe rozmanitými duchovními dary, protože jsme spojeni s Kristem“ (*Ef* 1,3). Jako Alžběta zdraví Marii slovy „pozeňaná jsi mezi ženami“ (*Lk* 1,42), tak také my jsme byli vždy zahrnováni „pozeňáním“, tedy milováním, protože Bůh „si nás vyvolil ještě před stvořením světa, abychom byli před ním svatí a neposkvrnění“ (*Ef* 1,4). Maria byla *uchráněna* předem, zatímco my jsme byli *zachráněni* křtem a vírou. Ale všichni – ona i my – skrze Krista onou milostí, které se Neposkvrněné dostalo v plnosti, „aby se vzdávala chvála jeho vznešené dobrotivosti“ (v.6).

Jediným důsledkem lásky, milosrdenství a božské milosti vlité do našich srdcí je *nezištnost*. Nikdo z nás si nemůže spásu koupit. Spása je nezištný Pánův dar, nezištný dar Boha, který k nám přichází a přebývá v nás. Stejně jako jsme zadarmo přijali, jsme povoláni zadarmo dávat (srov. *Mt 10,8*) napodobením Panny Marie, která se hned poté, co přijala Andělovo poselství, jde rozdělit o dar plodnosti s příbuznou Alžbětou. Jelikož je nám všechno dáno, musí být všechno darováno. Jak? Tak že ponecháme Ducha svatého, aby z nás učinil dar pro druhé. Duch je darem pro nás a my máme mocí Ducha být darem pro druhé, nástrojem přívětivosti, smíření a odpuštění. Necháme-li svoji existenci proměnit Pánovou milostí, protože Pánova milost nás proměňuje, nemůžeme si držet pro sebe světlo, které vychází z Jeho tváře, ale necháváme jej proudit, aby osvěcovalo druhé. Učme se od Marie, která měla oči neustále upřeny ke Kristu a jejíž tvář se stala „nejvíce podobnou té Kristově“ (Dante, *Ráj*, XXXII, 87). K ní se nyní obraťme modlitbou Andělského zvěstování.

9.12.2014

Petrův nástupce: Mír nelze vytvořit vlastněním nukleárních zbraní

Vatikán/Vídeň. „Utrácet peníze za nukleární zbraně je mrháním prostředků, na což doplácují chudí. Život v míru nepotřebuje strach z nukleární katastrofy, nýbrž etiku bratrství“ – píše mimo jiné papež František rakouskému ministru zahraničí Sebastianovi Kurzovi, předsedovi Konference o humanitárním dopadu nukleárních zbraní, která dnes skončila ve Vídni.

Hibakuša – za tímto japonským slovem, který ve svém poselství použil papež František, se skrývá život a osudy lidí, kteří prošli nevýslovným peklem: nukleárním holokaustem Hirošimy a Nagasaki. Hibakuša jsou ti, kteří přežili výbuchy prvních atomových bomb. O jejich svědectví se opírá papež František ve své výzvě k nukleárnímu odzbrojení. Papežův obsáhlý list se důrazně obrací na vlády států, aby „redukovaly nukleární hrozbu, protože humanitární důsledky nukleárních zbraní jsou předvídatelné a planetární.“ Papež František žádá, aby byla věnována větší pozornost „zbytečnému utrpení“ (*unnecessary suffering*), které je vedlejším účinkem nukleárních zbraní. „Vojenské kodexy a mezinárodní právo už dávno obsahují zákaz působit zbytečné utrpení. Pokud se tedy tento zákaz vztahuje na války vedené konvenčními zbraněmi, tím spíše by se měl týkat nukleárního konfliktu.“ Papež František se zde v této souvislosti obrací zmíněným japonským slovem k těm, co přežili testování nukleárních zbraní a z nichž někteří byli na vídeňské konferenci přítomni. Všechny pak vybízí, aby se stali „prorockými hlasy volajícími lidskou rodinu ke hlubšímu docenění krásy, lásky, spolupráce a bratrství a zároveň připomínali rizika nukleárních zbraní schopných zničit nás i celou civilizaci“.

V závěru svého listu papež podotýká, že „touha po míru nikdy nebude moci být splněna pouhými vojenskými prostředky a tím méně pak vlastněním nukleárních zbraní a zbraní hromadného ničení. Mír musí stavět na spravedlnosti, sociálně-ekonomickém rozvoji, svobodě, respektování základních lidských práv, na účasti všech lidí na veřejném životě a na vytváření důvěry mezi národy. Musíme se hluboce zasadit o posílení vzájemné důvěry, protože jediné důvěra může zavést na zemi pravý a trvalý mír mezi národy.“ Papež vybízí státy vlastníci nukleární zbraně, aby o tomto tématu diskutovali uvnitř, mezi sebou i spolu se státy, které takové zbraně nemají. „Mojí velkou nadějí je – končí svůj list – že tato zodpovědnost prodchne naše snahy o nukleární odzbrojení, aby svět bez jaderných zbraní byl opravdu uskutečnitelný.“

Kázání z Domu sv. Marty

9.12.2014

Papež: Církev, která vychází ze sebe, těší Ježíšovou útěchou

Vatikán. „Radost církve spočívá v tom, že je matkou a hledá ztracené ovce“ - řekl papež František v homilii při ranní mši v kapli Domu sv. Marty. Papež zdůraznil, že „církev nepotřebuje dokonalý harmonogram, pokud je zarmoucená, uzavřená a není matkou. Křesťané se radují útěchou Ježíšova jemnocitu.“

„Otevřít brány útěše od Pána“. František vyšel z prvního čtení (*Iz 40,1-11*), ve kterém prorok Izaiáš mluví o skončení útrap Izraele v Babylonském exilu. „Lid – komentoval papež – potřebuje útěchu. Sama Pánova přítomnost těší i uprostřed soužení. A přesto nezřídka před útěchou utíkáme; jsme malomyslní; je nám pohodlněji v tom, co je naše, pohodlněji také ve svých nedostacích, ve svých hříších. Je to *naše území*,“ dodal papež a pokračoval: „Když přijde Duch, útěcha nás přenese jinam, do stavu, který nemáme pod kontrolou. Jsme zahrnuti Pánovou útěchou a nejsilnější útěchou je útěcha milosrdenství a odpuštění – konstatoval papež. Poukázal pak na 16. kapitolu Ezechiela, který - „praví lidu – po výctu mnoha jeho hříchů: - »Neopustím tě však, dám ti více. To bude má pomsta: útěcha a odpuštění«, takový je náš Bůh. Proto je dobré opakovat: nechte se těšit Pánem. On jediný může těšit, i když jsme zvyklí si pronajímat malé útěchy, tak trochu námi vyprodukované, které pak nejsou k ničemu.“

„Kladu si otázku: co je útěchou církve? Stejně jako je člověk potěšen, když se mu od Pána dostane milosrdenství a odpuštění, církev slaví a je šťastná, když vychází ze sebe. Dnešní evangelium (Mt 18,12-14) ukazuje pastýře, který vychází hledat zatoulanou ovci. Mohl si udělat vyúčtování jako dobrý obchodník. Ztratí-li se jedna, zůstává jich 99. Dělalí se bilance, zisky, ztráty... To je dobré, ale lze tak pokračovat? Nikoli. Pastýř má srdce a sám se vydává ovci hledat a nalezne-li ji, má radost a oslavuje.“

„Radost vyjít a hledat bratry a sestry, kteří jsou daleko – to je radost církve,“ pokračoval papež. „Tak se církev stává matkou a je plodná.“

„Pokud to církev nedělá, pokud ustrne v sobě samé, uzavře se v sobě, je možná dobře organizována, má dokonalý harmonogram, všechno má v pořádku a čisté, ale chybí jí radost, chybí slavnost, chybí pokoj a církev malomyslní, je úzkostná a smutná. Taková církev má spíše něco ze staré panny než z matky. Taková církev je na nic, je to muzeální církev. Radostí církve je rodit. Radostí církve je vycházet ze sebe a dávat život; radostí církve je vydat se hledat ovce, které se ztratily; radostí církve je právě onen pastýřský jemnocit, mateřská něha.“

Konec dnešního čtení z proroka Izaiáše – vysvětloval dále papež – znovu představuje tento obraz, tedy pastýře, který pase své stádce a svým ramenem je shromazďuje. Toto je radost církve: když vychází ze sebe a je plodná.“

„Kéž nás Pán obdaří milostí pracovat, být radostnými křesťany v plodnosti matky církve, a střeží nás před upadnutím do postoje zarmoucených, netrpělivých, malomyslných, úzkostných křesťanů, kteří mají v církvi všechno dokonalé, ale nemají »děti«. Kéž nás Pán potěší útěchou matky církve, která vychází ze sebe a těší nás útěchou Ježíšova jemnocitu a Jeho milosrdenstvím v odpuštění našich hříchů.“

10.12.2014

Poselství papeže Františka ke Světovému dni míru 2015

Vatikán. „Globalizovaným bratrstvím proti hanebnému zjevu otroctví“ – to je jádro papežova poselství ke Světovému dni míru připadajícímu na 1. leden. Název dnes publikovaného dokumentu je parafrází jednoho obratu sv. Pavla z listu Filemonovi (1,15-16): „Už ne otroci, ale bratři“. V dokumentu jsou popsány hluboké příčiny obchodu s lidmi řízeného zločineckými organizacemi. Papež František vybízí vlády států, aby použily účinné kontrolní mechanismy a nepřenechávaly prostor korupci a beztrestnosti.

Petrův nástupce mluví bez obalu o „hnusném fenoménu“ a „urážce lidství“, která se dotýká několika milionů lidských bytostí. Letošní poselství má dvě části. V první papež popisuje podoby otroctví a připomíná oběti otrocké práce, migranty, kteří jsou zbaveni svobody, zneužívání, držení v nelidských podmínkách a vydírání zaměstnavatelem; dále sexuální otrokyně a otrocky, dětské vojáky, oběti transplantací tělesných orgánů či fingoaných adopcí, vězně teroristů.

Mnoho podob otroctví má hluboké příčiny. První, na kterou papež poukazuje, je „ontologická“ a je způsobena „hříchem, který korumpuje lidské srdce“; „odmítání lidství druhého člověka,“ s nímž se nakládá jako s předmětem, prostředkem nebo účelem. Dalšími příčinami je chudoba, odepřený přístup ke vzdělání a k práci, „kriminální sítě, které řídí obchod s lidmi“, ozbrojené konflikty, terorismus, kriminální užívání internetu na přilákání těch nejmladších. A potom korupce, která – jak papež výslovně říká – „prostupuje složky bezpečnostních a státních institucí“.

Druhá část Poselství ke Světovému dni míru vyzývá k potření otroctví „společným a globálním“ jednáním, „globalizací bratrství“, která dovede čelit „globalizované lhostejnosti“. Instituce by měly postupovat třemi způsoby: zákonně definovat zločin otroctví, chránit oběti a stíhat ty, kteří jsou za něj zodpovědní. Je proto zapotřebí „spravedlivých zákonů“ o migraci, adopci a delokalizaci podnikání na ochranu základních práv člověka a respektování lidské důstojnosti. Kromě toho – píše papež – je zapotřebí také „účinných mechanismů kontroly“, které nedají prostor „korupci a beztrestnosti“. Papež František pak oslovuje všechny aktéry společnosti, požaduje uznání sociální role žen, důstojnou práci a náležitě mzdy pro zaměstnance a takové distribuční řetězce, které by nezahrnovaly fenomén obchodování s lidmi, a žádá také mezivládní kooperaci pro potírání „nadměrných sítí organizovaného zločinu, které řídí ilegální obchod s migranty“.

Papež se obrací také ke spotřebitelům a poukazuje na „sociální odpovědnost“, aby si byli vědomi toho, co napsal Benedikt XVI. v encyklice *Caritas in veritate*, že totiž „nakupování je vždycky mravní a nejen ekonomický úkon“ (č.66). Obchod s lidmi a zboží produkované vykořisťováním druhých lidí interpelují nás, všechny, zdůrazňuje papež: ty, co lhostejně či prospěchářsky zavírají oči, tak ty, kdo jsou zapojeni na občanské rovině či drobnými gesty, abychom věnovali pozdrav či úsměv obětem otroctví.

Globalizovat bratrství, nikoli otroctví či lhostejnost. K tomu vybízí papež František, aby všichni muži i ženy dobré vůle nebyli spoluvíníky tohoto zla a dovedli dávat naději obětem otroctví. V závěru papež připomněl svatou Josefinu Bakhitu a četné řeholní kongregace, zvláště ženské, které – následováním jejího příkladu – pracují ve prospěch obětí tohoto obchodu. Petrův nástupce se v závěru poselství ke Světovému dni míru obrací rovněž ke křesťanské obci, „místu sdílení mezi bratry“, jejichž rozdílný původ či odlišné sociální postavení „neumenšuje důstojnost, ani nevylučuje z příslušnosti k Božímu lidu,“ poněvadž všichni jsou „v Kristu spojeni bratrským poutem“, které je základním poutem rodiny i společnosti.

Synoda podle Františka

Draží bratři a sestry, dobrý den.

Uzavřeli jsme cyklus katechezí o církvi. Děkuje Pánu, že nám tuto cestu umožnil a odkryl nám krásu i zodpovědnost, která vyplývá z příslušnosti k církvi a z našeho společného bytí církvi. Nyní zahájíme novou etapu, nový cyklus. Tématem bude rodina. Vstupujeme tak do mezidobí mezi dvěma synodními shromážděními, věnovanými této natolik důležité realitě. Avšak ještě předtím, než budeme procházet různé aspekty rodinného života, bych dnes rád vyšel právě z říjnové synody, jejímž tématem byla „Rodina jako pastorační výzva v kontextu nové evangelizace“. Je důležité připomenout, jak synoda probíhala a k čemu dospěla.

Během synody odvedly sdělovací prostředky svou práci. Reagovaly na mnohá očekávání a věnovaly dění velkou pozornost. Děkuje jim za vydatnost, s jakou to činily, za nesmírné množství zpráv! Umožňovalo to tiskové středisko Svatého stolce, které organizovalo každodenní brífinky. Sdělovací prostředky nicméně na synodu pohlížely poněkud ve stylu sportovních či politických reportáží. Často se mluvilo o dvou mužstvech, zastáncích a odpůrcích, zpátečnících a pokrokářích. Chtěl bych dnes proto krátce vyprávět o tom, jaká synoda byla.

Především jsem synodní otce požádal, aby upřímně a odvážně hovořili a pokorně naslouchali, aby se nebáli vyslovit vše, co mají na srdci. Na synodě neexistovala předchozí cenzura. Každý mohl, ba spíše *musel* říci, co měl na srdci, co si upřímně myslel. Ale, otče, namítnete, to vyvolá diskusi! To je pravda. Víme ale, jak diskutovali apoštolové. Dlouze se tak a onak rokovalo, stojí v textu. Apoštolové na sebe také křičeli, opravdu! Hledali totiž Boží vůli v otázce pohanů a jejich přijímání do církve či nikoliv. Vyskytlo se tu něco nového. Vždy, když se hledá Boží vůle v synodním shromáždění, existují různé zorné úhly a debatuje se, což není nic špatného! Pokud se to ovšem dělá v pokoře a v duchu služby bratrskému shromáždění. Špatná by byla předchozí cenzura. Tu odmítáme, protože každý má vyslovit, co si myslí. Po úvodním vystoupení kardinála Erdöho nastal první a zásadní okamžik, kdy *všichni otcové mohli promluvit a všichni naslouchali*. Tento postoj naslouchání, který otcové zaujali, byl následováníhodný. Nastala chvíle naprosté svobody, v níž každý předložil své myšlenky v důvěře a s odhodláním (*parrésia*). Základem těchto promluv bylo *Instrumentum laboris*, plod předcházejících porad v rámci celé církve. Na tomto místě tedy musíme poděkovat sekretariátu synody za obrovskou práci, kterou vynaložil jak před synodou, tak v jejím průběhu. Pracovali skutečně výborně.

Žádné z vystoupení, skutečně žádné, nezpochybnilo základní pravdy o svátosti manželství: jednotu, nerozlučitelnost, věrnost a otevřenost životu (srov. *Gaudium et spes*, 48; *Kodex kanonického práva*, 1055-1056). Toto nebylo dotčeno.

Po shromáždění všech těchto promluv se dospělo k druhému momentu, tedy předběžnému textu, nazvanému *zpráva po diskusi*. Také tuto zprávu přednesl kard. Erdö. Členila se do tří bodů – naslouchání kontextu a výzvám rodin, pohled upřený na Krista a evangelium rodiny, konfrontace s pastoračními perspektivami.

Nad tímto prvním shrnujícím návrhem se *diskutovalo ve skupinách*, což byl třetí moment. Skupiny se dělily podle jazykové příslušnosti na italské, anglické, španělské a francouzské. Je to tak lepší pro dobré sdílení. Každá skupina v závěru své práce představila svůj referát. Všechny tyto skupinové zprávy byly ihned zveřejněny, aby vše bylo transparentní a bylo známo, co se děje.

V tomto bodě – tedy čtvrtém momentu – komise prověřila všechny podněty jazykových skupin a byla vypracována *závěrečná zpráva*. Ta zachovala předchozí schéma – naslouchání realitě, pohled na evangelium a pastorační úsilí – avšak snažila se zanést výsledky z diskusních skupin. Jako vždy bylo také schváleno *závěrečné poselství* synody, které je v porovnání se závěrečnou zprávou kratší a přístupnější.

Takový tedy byl průběh synodního shromáždění. Někteří z vás se mohou zeptat: Hádali se synodní otcové? No, nevíme, jestli se hádali, ale mluvili hodně nahlas, skutečně. V tom je ovšem svoboda, právě toto je svoboda v církvi. Vše se dělo *cum Petro et sub Petro*, tedy za papežovy přítomnosti, která všem zaručuje svobodu, důvěru a pravost víry. Ve své promluvě jsem nakonec synteticky vyložil, co jsme na synodě zakoušeli.

Oficiální dokumenty, které ze synody vzešly, jsou tudíž tři: závěrečné poselství, závěrečná zpráva a závěrečná papežova promluva. Nic jiného není.

Závěrečná zpráva, která byla cílovým bodem veškeré reflexe, od diecézí až do nynějšího okamžiku, byla včera zveřejněna. Bude zaslána biskupským konferencím, které o ní budou diskutovat v přípravě na příští řádné synodní shromáždění v říjnu 2015. Zpráva už byla publikována dříve, ale včera byla doplněna o dotazník, který je adresován biskupským konferencím, aby tak tvořila *lineamenta* příštího synodu.

Musíme si uvědomit, že synoda není parlament, že na ni nepřicházejí zástupci z té či oné církve. To synoda skutečně není. Přijíždějí sice církevní představitelé, ale synodní struktura není parlamentní, nýbrž se od ní naprosto liší. Synoda je chráněný prostor, aby mohl jednat Duch svatý. Nenastaly tu střety mezi frakcemi, jak je to běžné a přípustné v parlamentu. Biskupové zde porovnávali své názory, ke kterým dospěli po dlouhé přípravné práci. Tato názorová výměna nyní bude nadále pokračovat další prací k dobru rodin, církve a společnosti. Je to proces a normální synodní vývoj. Závěrečná zpráva se nyní navrácí do místních církví a tyto církve pokračují v modlitbě, reflexi a bratrské diskusi s cílem připravit příští shromáždění. To je biskupská synoda, kterou svěřujeme do ochrany naší Matky, Panny Marie. Kéž nám pomáhá následovat Boží vůli a podstupovat taková pastorační rozhodnutí, která by více a lépe pomáhala rodině. Prosím vás, abyste tento synodní průběh doprovázeli modlitbou až do příští synody. Ať nás Pán osvítl a dá uzrát tomu, co jako synoda máme říci všem církvím. Je důležité, abyste se za to modlili. Děkuji.

10.12.2014

Papež František: Nezpochybujme základní pravdu o rodině

Vatikán. Nelze zpochybňovat základní pravdu o rodině, píše papež František arcibiskupovi Vincenzu Pagliovi, předsedovi Papežské rady pro rodinu, u příležitosti Světového setkání rodin, které se bude v září příštího roku konat ve Filadelfii.

Rodiny nelze označovat ideologickými pojmy, zdůrazňuje v listě Petrův nástupce, nelze mluvit o konzervativní či progresivní rodině, protože rodina je rodina jako taková. Její hodnoty, ctnosti a základy jsou neoddiskutovatelné. Změny naopak vyžaduje náš životní styl, kterému odjakživa hrozí „nákaza“ světskou mentalitou – individualismem, konzumerismem a hédonismem. Je nutné se znovu vrátit na správnou cestu a poukázat na velikost a krásu manželství, na radost z rodiny a jejího utváření, vybízí Svatý otec.

Současným i minulým posláním křesťanské rodiny je hlásat světu Boží lásku a činit tak v síle svátosti manželství. Z této zvěsti se rodí a utváří živoucí rodina, která klade lásku do středu veškeré své lidské a duchovní dynamiky. Jestliže podle sv. Ireneje je člověk v plném žití Boží slávou („*Gloria Dei vivens homo*“, *Adv. Haer.*, IV., 20,7), pak rovněž rodina, která s Pánovou milostí naplňuje své životní povolání a poslání, vzdává Bohu slávu, pokračuje papež a připomíná závěrečnou zprávu poslední synody o rodině.

Vyzývá nás k tomu, abychom pokračovali v hlásání radostné zvěsti o rodině a manželství ve společenských a kulturních kontextech svých životů. Podněcuje nás, abychom rozšířili prostory věrné lásky, otevřené životu, společenství, mílosrdenství, sdílení a solidaritě. V závěru listu Petrův nástupce vyzývá manžele, kněze, farní společenství, asociace a hnutí, aby se daly vést Slovem Božím, na kterém spočívají základy Božího domu, ve kterém bydlí jeho rodina (*Lumen gentium*, 6,11).

Papež ke klimatickým změnám: téměř jsme vyčerpali čas k jejich řešení

Vatikán/Peru. Hlavní město Peruánské republiky hostí v prvních dvanácti prosincových dnech dvacátou klimatickou konferenci, které se účastní zástupci většiny světových zemí. Petrův nástupce se v této souvislosti obrátil s osobním listem na peruánského ministra životního prostředí, pana Manuela Vidala. Papež připomíná, že diskuse o klimatických změnách dopadá na celé lidstvo, zejména na nejchudší obyvatele planety a budoucí generace. Konferenční jednání tudíž obnáší závažnou etickou a morální zodpovědnost.

Je příznačné, píše Svatý otec dále, že dějištěm konference je pobřeží omývané Humboldtovým proudem, který symbolicky spojuje národy Ameriky, Asie a Oceánie. Papež v tom spatřuje pobídku ke společné práci v účinném boji proti globálnímu oteplování. Tato kolektivní reakce by měla překlenout partikulární zájmy a postoje a vymanit se politickým a ekonomickým tlakům, vyzývá dále.

Papež poukazuje na drama malých ostrovních států, zejména v oblasti Pacifiku, které jsou změnami klimatu nejvíce ohroženy v důsledku růstu hladiny oceánu. Upomínají nás na nedbalost a nečinnost, kterým musíme čelit kulturou solidarity, setkávání a dialogu. Čas k nalezení globálního řešení pomalu vyrchál, varuje Petrův nástupce.